

Š i v a n a n d a
B h a g a v a d g í t a

(výpisy)

Zdeněk Jaroš

Přeloženo z měsíčníku The Divine Life, vyšlého v březnu 1961, ročník XXIII, č. 3.

Mistr pravil...

Vy se mne ptáte, čím to je, že ti, kteří se snaží o duchovno, nedosahují Realizace Sama Sebe (Uskutečnění, Naplnění), i když byli konali sadhanu (duchovní cestu, duchovní úsilí), nebo když byli sloužili v nějaké náboženské instituci, s usilím, horlivostí a oddaností po dlouhá léta.

Jednomu Swamimu (celibátníkovi), jehož služby Guruovi (duchovní učitel) a lidstvu, které trvaly přes třicet let, se stěží dají srovnat s životem, jak jej obyčejně lidé vedou, a který nikdy nemyslí na svůj osobní prospěch, byla položena těžá otázka.

Charakteristická byla jeho odpověď: „Mám si dát nohu za krk?“

Jedině člověk, který již realizace Sebe Sama dosáhl, může pravdivě porozumět tomu, co to Realizace Sebe Sama jest. Nemám na mysli intelektuální, dojemové, podvědomé bytí člověka, i když připustím, že i to jest již skvělý výsledek, avšak mám na mysli Univerzální Já, Skutečnost za vším fenomenálním (projeveným).

Proces odhalení Sebe Sama

Popsati Realizaci Sebe Sama jest totéž jako ji popírati. Tato Realizace jest nevnímatelná myslí, a následkem toho nemůže býti myslí zprostředkována a vnímána jinou myslí, to jest myslí jiného člověka.

Nemůže býti naivnější otázky než je otázka: „Podařilo se vám uskutečnění Sebe Sama? Proč se vám to nepodařilo?“

Realizace Sebe Sama jest proces, který trvá nekonečně dlouho. Nedělejte si o tom iluzi. Můžete se k ní dostat jedině krok za krokem, možná až po jednom stu zrození, možná, že se vám podaří abyste v jednom jediném životě setřásli se sebe notnou dávkou toho zvířecího, které v sobě máte, a že svoji přirozenost učiníte duchovní do značné míry, avšak, jakmile jste se jednou ponořili opravdově do Absolutna, pak již přestáváte býti „já“ a neexistuje otázka, zda jsem uskutečnil, i když i potom podržíte svoje tělo za tím účelem, abyste konali duchovní dobré skutky jako Dživanmukta (osvobozený již v tomto životě). Avšak i Dživanmukta musí svoje čisté vědomí přizpůsobovati fyzické úrovni, čas od času, neboť jinak by jeho tělo zahynulo.

Nikdy nepřeceňujte sebe sama

Přirovnání v Jogavasistha (slavné védantské dílo), které přirovnává čas, který je zapotřebí k dosažení Realizace Sebe Sama, k času, kterého jest zapotřebí k vyloupenutí jádra z plodu, jest míněno pro veliké adepty (zasvěcence), nebo pro mocné duchovní duše, které již absolvovaly značný počet inkarnací a kteří se narodili na naší zemi naposledy. Nemůže býti naivnějšího klamu pro kteréhokoliv uchazeče o věci duchovní, jestliže by měl za to, že by se mu mohlo podařit to, co jest vyhrazeno pro tyto duchovní velikány.

Jen prozkoumávejte svoje srdce, a shledáte, jaká úděs vzbuzující, dravá zvířata v něm číhají. Předstíráte si, že jste vyrovnaným duchovním uchazečem, avšak ve skutečnosti jste nad narcistou (zrůdné obdivování svého vlastního těla), člověkem zvráceným, symbolem samolibosti, oblouzení, člověkem marným, pokryteckým, chorobně sobeckým. Máte za to, že máte rádi JÁ ve všech bytostech, avšak to, co v přítomné době máte rádi u druhých lidí, není ničím jiným, než vaše vlastní ďábelská marnivost a vaše hnusné sobectví. Namlouváte si, že jste duchovním žákem, avšak ve skutečnosti jste snad psychotikem (duševně chorým), který se ohlíží po jistotě a po dojmové opoře, který se snaží, aby přesunul pocit marnosti, zatím co po celou dobu zůstává toužícím po majetku a sobeckým.

Skuteční duchovní aspiranti jsou řídcí

Skuteční duchovní uchazeči jsou velmi vzácní, a nejvzácnější jsou duše, které uskutečnily Samy Sebe. I velikáni mezi svatými říkají, že zachytili jen záblesk Pravdy, jako když pronikne trochu světla při rozbřeskování; i velikáni mezi vědci říkají, že zdvihli pouze několik málo oblázků s mořského břehu. Prvá věc, které by se uchazeč měl naučiti, jest pokornost. Jsou to pouze zvrázcenci, postižení marnivostí, kteří jsou slabí, nikoliv ti, kteří jsou skromnými hledajícími Pravdu.

Člověk se srdcem z křemene nemůže doufati, že by dosáhl duchovního pokroku i kdyby se stokrát narodil. Soucítění, vřelost, něžnost, velkodušnost a rozhodnost jsou ve shodě s duchovním hledačstvím. Utíkati před drsnými skutečnostmi života, to netvoří dobrého sadhaka (duchovního žáka). Porozuměti životu, to jest ten první krok v sadhana (duchovní úsilí). Nedůvěřujte tomu, jak oceňujete sami sebe. Vy nejste tím, čím se býti zdáte, avšak jste tím, jak jste všeobecně a přibližně pocíťováni těmi druhými. Jest to vaše hrubá sobectví, které vás prozrazuje. Jest to vaše přičítání si motivů, které vám ti druzí našeptávají, které vás

prozrazuje. Jsou to vaše zvířecké vášně, sprosté a hrubé způsoby, které podávají svědectví o tom, čím jste. Ušlechtilé způsoby a soucítění krácejí vždy ruku v ruce s duchovním snažením.

Nejprve pokořte sama sebe

Vy se ptáte, proč uchazeči o duchovní pravdy nedosahují Uskutečnění Sebe Sama, i když sledují duchovní stezku po mnoho roků. Prozkoumávejte svoje srdce, odkryjte svoji domýšlivost, a poznáte posvátnou hrůzu vzbuzující povahu Uskutečnění Sebe Sama. Jest směšné, ptá-li se čuně, jak voní růže. Čuně se musí nejprve přeměnit v lidskou bytost. Uskutečnění Sebe Sama není doškolovacím kurzem pro absolventy vysokých škol.

Polidštění zvířecké přirozenosti jest prvním stupněm na duchovní stezce. Trochu méně mysliti na sebe sama, a trochu více mysliti na to dobré, co je v druhých lidech; pozvednouti se trochu nad jídlo a nad oblékání a nad malicherné zájmy; o něco méně mysliti na napěchovanost vlastní peněženky, něco méně mluvení o sobě samém; trochu méně ubližovati těm druhým; trochu blahověle a sebezapírání; tak trochu se odvraceti od touhy po světských věcech; trochu uznanosti a pokory – to všechno jsou stupínky na duchovní stezce.

Jestliže si člověk tyto vlastnosti zvolil jako útočiště, když k tomu přidá trochu nesobecké služby, a cvičí-li koncentraci a meditaci – nikoliv na základě fantastické představivosti nebo na základě zvráceného klamání sebe samotného, avšak podle cesty, jak jest popsána v Písmech pro začátečníky, pak vskutku začne člověk míti tušení o Uskutečňování Sebe Sama.

Tak pravil Swami ŠIVANANDA.

Modlitba k Pánu Krišnovi

SKLÁNÍM SE OPĚT A OPĚT před Pánem Krišnou, synem Vašudévy, potěšitelem Dévaki, miláčkem Nandagopy, ochráncem posvátných krav.

Krišno! Jsi nyní mým sladkým společníkem. Máš měkký koutek ve svém srdci pro mne. Pouč mne o tajemství Tvé Lilas (kosmos jako božská hra) a o tajemství Védanty. Řekl jsi v Gítě: „Já jsem autorem Védanty a znalec Véd.“ Ty jsi mým nejlepším učitelem. Vysvětli mi obtížné problémy Védanty. Dej mi poučení, kterému bych snadno porozuměl. Jaká skutečná diference mezi Dživamukti (osvobození v tomto životě) a mezi Videhamukti (posmrtná spása)? Jaký jest rozdíl mezi Kšara a Akšara (svět zničitelný oproti nezmírajícímu – věčnému)?

Dovol mi, Krišno, abych byl s Tebou upřímný, jelikož Ty bydlíš v mém srdci. Ty jsi svědkem mojí mysli, a Jsi Pánem mojí Prány (vitální energie). Nemohu skrývati ničeho před Tebou, ježto Ty jsi svědkem myšlenek, které vyzařují z mé mysli. Nemám strachu před Tebou. Ty jsi nyní mým přítelem. Jednej se mnou, jako Jsi jednal s Ardžunou. Budu zpívati a konati Nritja (tanec). Ty můžeš hráti na flétnu. Zpívejme. Nauč mne Gítu. Dej, abych ji slyšel přímo z Tvých úst ještě jednou.

Neviditelný! Zbožňovaný! Nejvyšší! Ty pronikáš tímto rozlehlým vesmírem z neohraničeného prostoru až po tento lupínek trávy u mých nohou. Ty jsi základem pro všechna tato jména a tvary. Ty jsi zřítelnicí mého oka, Préma (oddanost k Bohu) mého srdce, pravý život mého života, pravá duše mojí duše, osvětlovatel mého intelektu a mých smyslů, sladká hudba mého srdce a podstata mé fyzické, mentální a příčinné konstituce.

Rozpoznávám, že Jsi jediným mocným Vládcem tohoto vesmíru a Vnitřním Kontrolorem mých tří těl. Vrhám se v pokoře k zemi před Tebou, můj Pane! Ty Jsi moje jediné útočiště. Jedině na Tebe spoléhám, Oceáne milosrdenství a Lásky! Pozvedni mne. Osvět' mne. Ved' mne. Ochraňuj mne. Odstraň překážky z mé duchovní stezky. Odhal závoj nevědomosti. Nemohu déle snášeti, ani vteřinu, nesnáze tohoto těla, tohoto života a této Samsáry (života opakované smrti a znovuzrovnání). Sestup ke mně spěšně. Jsem k slzám dojat. Spoléhám neochvějně na Tebe. Naslouchej, naslouchej, naslouchej moji žhoucí Antaric (nejvnitřnější) modlitbě. Nebud' přísný, Pane můj. Ty Jsi Dinabandhu (přítel zarmoucených). Ty Jsi Adhama Udhara (ten, který pozvedá uhnětené). Ty Jsi Patita Pavana (očisťovatel padlých).

Ó nádherný Pane Lásky a Slitování! Ó zdroji Požehnání a Vědění! Ty Jsi okem našich očí, uchem našich uší, Pranou našich prán, mysl našich myslí a duší našich duší. Jsi neviditelným vidoucím, neslyšitelným slyšícím, myslí nepostřehnutelným myslícím a neznámým znajícím. Modlitba nechť nás zbavuje všech pokušení. Popřej nám světla, čistoty a vědění!

Ó Prabhu-Prananatha (Pán moji prány), Vibhu Viswanatha (všepronikající Pane vesmíru)! Přijmi naši modlitbu. Ved' nás. Pozvedni nás z bláta Samsáry. Osvět' nás. Chraň nás. Tebe jediného zbožňujeme, Tebe jediného uctíváme, o Tobě jediném meditujeme, k Tobě jedinému se utíkáme.

Ú V O D

I. Skvělost Gíty

PÍSEŇ BHAGAVADGÍTA jest dialog mezi Pánem Krišnou a Ardžunou, vypravovaný v Bhišma Parva z cyklu Mahabharata.

Obsahuje osmnáct kapitol se 701 sanskrtským veršem. Značně mnoho látky jest zhuštěno a stlačeno v těchto verších. Uprostřed bojiště Kurukšetra odkryl Pán Krišna ve Svém velmi zajímavém a poučném hovoru hluboké, jemné a duši vzrušující duchovní Pravdy a vysvětlil Ardžunovi vzácná tajemství Jógy, Védanty, Bhakti a Karmy. Všechna učení Pana Krišny byla postupem času zachycena jako Píseň Nebeská neb Píseň Bhagavad Gíta Šri Bhagavanem Vjásou podrobně ve prospěch lidstva. Svět vděčí velmi mnoho Šri Vjásovi, který přednesl tuto Nebeskou Píseň lidstvu pro denní potřebu v životě, pro duchovní nadšení a Realizaci Sebe Sama. Ti, kteří kontrolují sebe sama a jsou nadáni vírou, tito jediní mohou sklízeti plný prospěch z Gíty, která jest Vědou Duše.

Den Gíty neboli narození Písně Bhagavad Gíty jest slaven v celé Indii všemi obdivovateli a milovníky této jedinečné knihy jedenáctého dne (Ekadasi) měsícem ozařované polovičky měsíce Marga Sirša podle Hindského kalendáře. Bylo to tohoto dne, kdy Pán Krišna poučoval žáka Ardžunu o Nebeské Písni.

V celé světové literatuře neexistuje kniha tak povznášející a inspirující jako Gíta. Gíta osvětluje velmi zřetelně hlavní principy základů Hindského náboženství. Jest to pramen vši moudrosti. Jest to váš veliký vůdce. Jest to váš svrchovaný učitel. Jest to nevyčerpatelný duchovní poklad. Jest zřídlem Blaženosti. Jest to oceán Vědění. Jest plná božské skvělosti a velikosti.

Gíta jest výkvětem Véd. Jest trestí Upaniśád. Jest Univerzálním Písmem Svatým pro všechny lidi se všemi povahami a pro všechny časy. Jest to podivuhodná kniha s jemnými myšlenkami a s praktickými naučeními Jógy, zbožnosti, Védanty a činnosti. Jest to podivuhodná kniha hluboká na myšlenky a jemná co do výšky vize. Poskytuje mír a útěchu duším, které jsou zarmouceny k vůli třem ohňům této smrtelné Samsáry.

Bhagavad Gíta obsahuje Božský Nektar. Můžete z ní vytěžit všechno. Jest to kniha pro věčnost. Není to kniha, která by byla napsána pro výdělek a měla trvání jako jepice. Gíta byla mým stálým průvodcem v životě. Jest rádcem pro všechny lidi. Mír, Blaženství, Ananda (Radost), Sukha (Štěstí), Džnana (Poznání Absolutna), Átma (Já), Brahma (Kosmická Inteligence), Puruša (Nejvyšší Bytost), Nirvána (Konečné Osvobození), Param Pada (Svrchovaný Stav), Gíta, to jsou všechno výrazy synonymní.

Gíta jest oceánem nektaru bez konce. Jest to nesmrtelné nebeské ovoce ze stromu Upaniśád. V této jedinečné knize naleznete výklad, zbavený předsudků, o filozofii činnosti, zbožnosti a vědění a podivuhodnou syntezí. Bhagavad Gíta jest vzácnou nádhernou květinou, která dává plynouti svému sladkému aromatu celým světem. Všechny Upaniśády představují posvátné krávy. Pán Krišna jest dojícím Upaniśád – posvátných krav; Ardžuna jest posvátným telátkem, které poprvé ochutnalo mléko vědění Já, které bylo nadojeno Božským Pastýřem (Pánem Krišnou) pro dobro Ardžuny a všeho lidstva jako Bhagavadgíta. Tato kniha napomáhá rozřešovat nejen problémy Ardžunovy a jeho pochyby, avšak také světové problémy, a problémy a pochyby každého jednotlivce. Sláva Pánu Krišnovi! Ten, kdo pije nektar Gíty očistěním srdce a meditací, dosahuje nesmrtelnosti, věčného blaženství, trvalého míru a věčné radosti.

Právě tak, jako temné, neprobádané hlubiny oceánu obsahují velmi cenné perly, tak také Gíta obsahuje duchovní drahokamy nezměrné hodnoty. Budete se museti ponořit hluboko do hlubin oceánu Gíty s upřímným postojem zbožňování a víry. Jedině pak budete s to, abyste

porozuměli hlubokému a jemnému učení Gíty. Jedině pak budete schopni vyloviti duchovní perly Gíty.

Gíta jest jedinečnou knihou pro všechny věky. Tato kniha spadá do kategorie Prasthana Traya, autoritativních knih Hinduistického náboženství (Prasthana-Traya: Tři pilíře autority duchovní literatury Hidnů: Upanišády, Brahmasútry a Bhagavad-Gíta, na nichž spočívá celé védantské učení). Gíta jest Nesmrtelnou Písní Duše, která promlouvá o slávě života. Poučení, které podává Pán Krišna, jsou určena pro celý svět. Jest to kniha společenské formy Jógy pro všechny lidi. Jazyk knihy je tak jednoduchý, jak je možno. Člověk, který má jen základní znalosti sanskrtu, může se knihou obírat. Pojednává o čtyřech Jógách, to jest o Karma józe, o Radža józe, o Bhakti józe a Džnana józe.

Existuje nespočetné množství komentářů ke Gítě v dnešní době. Celý svazek může býti napsán o každém verši. Člověk, který má stále něco na práci, člověk v tendenci ke Karmě, použije s užitkem komentáře od Šri Bal Gangadhara Tilak (Gíta Rahasya), člověk zbožný bude studovat komentář od Šridhara, a člověk rozumový si přijde na svoje v komentáři od Šri Sankary, jehož anglický překlad lze dostati u Theosophical Publishing House, Adyar, stát Madras.

Jest na stovky komentářů tohoto podivuhodného díla. Gíta jest jako oceán. Šri Sankara, Šri Ramanudža, Šri Madhava podali svojí vlastní interpretaci Gíty a utvrdili svojí vlastní filozofii. Kdokoliv se může hluboko ponořiti do tohoto oceánu Gíty, vynésti z něho drahocenné perly Božského Vědění a podati svoje vlastní tlumočení. Sláva Gítě! Sláva Pánovi Gíty!

Učení Gíty jest široké, univerzální a jemné. Toto učení nenáleží nějakému kultu, nějaké sektě, nějakému vyznání víry, nějakému zvláštnímu věkovému úseku, místu nebo zemi. Její učení jest míněno pro lidi celého světa ve všech vrstvách. Učení má svůj základ v Upanišádách, ve starobylé moudrosti Vidoucích, Zřeců a Moudrých. Vyučuje metodou, které lze dosáhnouti všem lidem. Obsahuje poselství o útěše, míru, svobodě, spáse a dokonalosti pro všechny lidské bytosti.

Gíta jest jako jezero Mansarowar pro Paramahamsy (mnichy) a pro žíznivé žáky, aby si v něm pohrávali. Jest oceánem požehnání, ve kterém hledající pravdy plavou radostně a v extázi. Když se kámen filozofů dotkne kousku železa pouze v jediném bodě, všechno železo se promění ve zlato. Právě tak, žijete-li v duchu pouze jednoho verše Gíty, budete bez pochyby proměněni v božskost.

V Gítě naleznete rozřešení všech svých pochybností. Čím více studujete se zbožností a s vírou, tím hlubší dostanete vědění, pronikavější pohled do nitra věci a jasné správné myšlení. I když žijete v duchu jediné řádky Gíty, všechna vaše soužení doznají konce a vy dosáhnete cíle života – Nesmrtelnosti a Věčného Míru.

Gíta jest evangelium pro celý svět. Jest určena pro všechno lidstvo. Byla podána před více než pěti tisíci léty na bojišti Kurukšetra Pánem Krišnou Ardžunovi.

Nikdo jiný než Pán nemůže vytvořiti tak bezpříkladnou a podivuhodnou knihu, která poskytuje mír čtenářovi, která mu pomáhá a vede jej k dosahování Svrchovaného Blaženství, a kterážto kniha nezastarala do dneška. Toto samo dokazuje jasně, že Bůh existuje, že Bůh jest ztělesnění vědění a že člověk může dosáhnouti dokonalosti nebo osvobození jedině uskutečněním Boha.

Celý svět jest rozsáhlým bojištěm. To pravé bojiště Kurukšetra jest uvnitř vás samých. Bitva Mahabharata stále zuří ve vašem nitru. Nevědomost neboli Avidja jest Dhritaraštra (termín z Gíty). Individuální duše jest Ardžuna. Bydlící v nitru, který dlí ve vašem srdci, jest Pán Krišna, řídicí provoz. Tělo jest vaším Vozem. Indrijas (smysly) jsou koně. Mysl, egoizmus, smysly, samskary (praenatální sklony z minulých životů), vasány (otisky činů, jež zůstávají v latentním stavu v podvědomé mysli), touhy, Raga-Dwesa (připoutanost – odpor), vilnost, žárlivost, lakotnost, pýcha, pokrytectví jsou vaši naprostí nepřátelé.

II. Rady pro studování

JELIKOŽ GÍTA OBSAHUJE jemná a hluboká poučení, měli byste Gítu studovati pod vedením kvalifikovaného učitele – pod vedením některého Brahma-Ništa Gurua (Brahma – Bůh jako stvořitel, kosmická inteligence, Brahma-Ništa – kdo dosáhl přímého poznání Brahmana), který má velikou víru, jest jednoduché mysli, zbožný a čistotný. Jedině pak budou pravdy Gíty vám odkryty. Dobré komentáře jako od Swami Madhusudham, Šri Swami Sankarananda, Šri Sankara a další, které jsou sepsány lidmi, kteří uskutečnili Moudrost, budou vám nesmírnými pomocníky.

Světsky smýšlející lidé, ať jsou jakkoliv intelektuální, nemohou chápati důležitá poučení Gíty. Budou se pouštět do zbytečných diskuzí a neužitečných debat. Budou toto učení uštěpačně hanět a vysmívati se mu. Jsou to jen nevědomci, kteří říkají: „Není vnitřní souvislosti mezi jednotlivými verši. Jsou uváděny v neuspořádaném způsobu. Jest ta mnoho věcí, které se opakují.“ Budou-li Gítu studovati s oddaností a s vírou pod vedením kvalifikovaného učitele, všechny jejich pochyby vymizí. Pochopí, že existuje úzká souvislost mezi verši ve všech kapitolách. Opakování v Gítě a v Upanišádách jsou užitečná. Jsou tam vkládána záměrně, aby utvořila hluboký a nesmazatelný dojem v myslích čtoucích.

Pán Krišna mluví z různých úrovní vědomí. Výraz v Gítě „Avjaktam“ se někdy vztahuje na Mulaprakriti (základní jemná příčina veškeré hmoty), jindy na Para Brahman (Svrchovaný Brahman). Tudíž pomoc učitele jest nutná, chcete-li znáti správný význam veršů. V Kathopanišádě výraz „cilla“ jest užít, aby označil Dévata (božstvo, které přijímá obětování lidská a vyplňuje jejich přání). V Hatha józe se říká: „Při splnutí řeky Džumna s Gangem jest mladá panna.“ Exoterický význam jest tento: „Existuje sušumna Nadi (důležitý psychický nerv, který prochází středem míchy, jimž prochází hadí síla probuzená jógickým procesem – Nadi – psychický proud) mezi Idou (psychický kanál, který se táhne od levé nozdry, chladný průchod) a Pingalou (horký průchod).“ Nemůžete porozuměti významu těchto výrazů bez pomoci Mistra. Právě tak nemůžete správně porozuměti významu veršů Gíty bez pomoci učitelovy. Jinak budete na tom podobně, jako člověk, který přivedl koně před jiného člověka, který požadoval „Saindava“ při požívání svého pokrmu.

Saindava – znamená jednak sůl, jednak kůň.

III. Harmonie v Gítě

ČLOVĚK JEST SLOŽENINA ze tří základních činitelů, to jest z poznání, cítění a vůle. Existují lidé se třemi druhy temperamentu, to jest s aktivním temperamentem, dojmovým temperamentem a rozumovým temperamentem. Právě tak existují tři Jógy, to jest Džnana jóga pro lidi, kteří se dotazují a analyzují sebe samy neboli pro racionální temperament, Bhakti jóga pro lidi s dojmovým temperamentem a Karma jóga pro lidi s aktivním temperamentem. Jedna jóga jest právě tak účinná jako ta druhá nebo třetí.

Gíta formuluje teorii o třech Marga neboli stezkách, to jest Džnana Marga, Bhakti Marga a Karma Marga. Podle učení Gíty není konfliktu mezi těmito třemi stezkami. Gíta podivuhodně sladuje filozofii činu, zbožnost a vědění. Všechny tři musí harmonicky splývati, přejete-li si, abyste dosáhli dokonalosti. Měli byste míti hlavu Šri Sankary, srdce Pána Buddha a ruku Šri Džanaka. Tito tři koně tohoto těla – povoze, činnost, dojmové kvality a intelekt by měly spolupracovati v dokonalé harmonii. Jedině pak tento povoz-tělo pojedje hladce a vy můžete dosíci cíle cesty jistě a rychle. Jedině pak se můžete potěšovati ve Svém Já svého nitra. Jedině pak můžete zpívati píseň Soham (mantra, kterou vyslovujeme automaticky při dýchání). Jedině pak můžete býti v souladu s Nekonečnem. Jedině pak můžete uslyšeti nehlasný zvuk duše a těšiti se ze sladké vnitřní hudby Átma (Já).

Ustředním učením Gíty jest dosažení konečného blaženství života nebo dokonalosti nebo svobody (Mókša – zničení otroctví karmy a cyklů znovuzrovnání) vykonáváním povinnosti života nebo svojí vlastní Swadharmy (vlastní předepsaná povinnost v životě podle věčného zákona). Pán praví k Ardžunovi: „Tudíž, bez připoutanosti, neustále prováděj činnost, která jest povinností, neboť prováděním činnosti bez připoutanosti člověk vskutku dosahuje Svrchovaného.“

Gíta jest rozdělena na tři části, které se vztahují na tři výrazy Mahavakja neboli Velké Sentence ze Sama-Védy, to jest „Tat twam asi – To jsi Ty“. V souhlase s tímto hlediskem prvních šest kapitol pojednává o stezce činu neboli o Karma józe a o přirozenosti „Thou“ nebo „Twampada“. Dalších šest kapitol vysvětluje cestu oddanosti neboli Bhakti jógu a přirozenosti „That“, „Tat-pada“. Posledních šest kapitol pojednává o stezce vědění neboli o Džnana józe a o přirozenosti středního termínu. „Art“ nebo „Asi-pada“, který utvrzuje totožnost individuální duše a Svrchované Duše – Dživa Brahma Aikyam.

Těchto osmnáct kapitol není upleteno jako nesouvislý a nesouladný věnec, jest blízký vztah nebo živá spojitost mezi jednou a druhou kapitolou. Ardžuna klesal na mysl a učení druhé kapitoly, které pojednává o nesmrtnosti duše, otevřelo jeho oči a dodalo mu síly a odvahy. Ardžuna pak porozuměl technice Karma jógy a zřikání se ovoce práce. Pak se naučil metodě, jako kontrolovati smysly a mysl a jak provádět koncentraci a meditaci. Na to Pán Krišna podal popis Svých různých „Vibhuti“ (projev, božská sláva a manifestace božské síly, proniknutí, zvláštní tvar, v nichž se Bůh projevuje) za tím účelem, aby Ardžunu připravil na vidění (vizi) Kosmického Tvaru neboli Viswarupa Daršan. Na to Ardžuna zažil velkolepou Kosmickou vizi. Potom porozuměl přirozenosti Dživanmukta neboli Bhagavata (uctívá Višnu). Pak měl vědění o poli a o znalci tří Gun (přívlastky Boha) a Purušottama (Nejvyšší osoba, Pán vesmíru). Pak se dozvěděl o Božských attributech a o třech druzích víry, a o trestí Sanjasa jógy na konec. (Sanjasa – zřeknutí se společenských závazků, poslední stav „ašrám“ Hindova života, stav duchovní meditace). Tak jako student jest připravován ke zkouškám na univerzitě, tak i Ardžuna byl připravován Pánem Krišnou na dosahování vědění o Sobě na adhyatmické Univerzitě. Ardžuna měl různé druhy pochybností. Pak Krišna rozptýlil jeho obavy jednu po druhé. Dirigoval Ardžunu na žebříku Jógy z jedné příčky na druhou. Nakonec se Ardžuna dostal na poslední příčku žebříku, dosáhl vědění o Sobě Samém a zvolal radostně „Ó, můj Pane! Můj přelud jest zničen. Dosáhl jsem vědění Tvojí Milostí. Nyní jsem pevný. Moje pochyby zmizely úplně. Budu činiti podle Tvého slova.“

Vy se můžete státi Dživan Mukta tím, že zničíte egoizmus a ty dva proudy Raga-Dwesa, to jest co máte rádi a o co nestojíte. Vy se můžete státi osvobozeným mudrcem tím, že zničíte přání a tužby a umlčíte zbytkové potence (Samskara-praenatální sklony z minulých životů) a Sankalpa (přání). Můžete tak spočívati ve své vlastní Sat-cit-ananda Swarupa (bezmyšlenkový stav čistého blaženství). Při tom můžete býti ustavičně činní ve službách vnějšího světa, podobně jako Radža Džanaka. Nebudete vázání Karmou. Nebudete dotčeni činností, jelikož síla mentality jest zničena dosažením znalostí Sebe Sama neboli Brahma Džnana. To jest základní myšlenky Gíty.

IV. Dvě osoby

VIDOUCÍ UPANIŠÁD s důrazem prohlašují, že skutečný člověk jest všepromikající, nesmrtná duše, která jest podstatou pro toto tělo, mysl a svět, kteráž to duše jest za pěti pochvami, to jest za pochvou potavy, za pochvou vitálnosti, za mentální pochvou, za intelektuální pochvou a za pochvou blaženství.

Cílem života jest přímé poznání nebo uskutečnění tohoto sebe sama osvčujícího Já, které jest ukryto v tomto těle jako oheň ve dřevě, jako máslo v mléce. Toto Átma jest vnitřní Vládce

nebo Antarryami (Svrchovaná Bytost, která sídlí v každém stvoření; která vede všechny bytosti). Jest neviditelným správcem nebo skrytým majitelem tohoto tělového domu.

Skutečné náboženství jest dosažení tohoto transcendentálního, svrchovaného, neumírajícího, zkáze nepodléhajícího Tattva nebo principu neustálou a hlubokou meditací. Skutečný život jest život ve věčném Átma nebo Duši. Pravý život jest ztotožnění s touto svrchovanou duší, která existuje v minulosti, v přítomnosti a v budoucnosti, která nemá ani počátek, ani střed ani konec, která nemá ani části, ani údy, která není ani jemná ani hrubá.

Rišiové (moudří lidé) za dávných dob dosahovali svoje mysteriózní a podivuhodné Átma okem intuice nebo vnitřním božským třetím okem (Gyana Saksu – oko moudrosti) a pak vysvětlovali věci tohoto světa ve světle svého vědění o Já. Toto jest přímá metoda dosažení, čili realizace.

Můžete vystoupiti na vrcholek vědění o Já vědou, uměním, přírodou, hudbou a dalšími. To je metoda nepřímá. Vy jdete od účinku k příčině a na konec dosáhnete bezpříčinnou Příčinu nebo Para-Brahman nebo konečnou, transcendentní Pravdu. Naši západní vědci budou tápati v úplné tmě, jestliže jejich účelem jest pouze to, aby vynalezli některé věci pro naše fyzické pohodlí a vhodný způsob života. Cílem Vědy jest to, aby našla tu poslední Pravdu, která jest základem pro atomy, molekuly, elektrony, energii, pohyb a všechny fyzické a mentální zjevy a všechny zákony přírody dotazováním, pozorováním, analýzou, zkoumáním a studem zákonů přírody. Skutečný vědec jest jedině Védantista. Způsob, jak se Pravdě přibližuje, je dnes jiný než dříve. Vědec dříve říkal: „Neexistuje nic za tímto světem.“ Dnes říká: „Čím toho více vím o zjevech, tím více jsem na rozpacích. Intelekt jest obmezený a chladný. Za těmito měnicími se zjevy jest něco neměnného. Za otáčejícími se dynamickými elektrony jest něco, co je statické, bez pohybu. Něco za intelektem a za světem.“ Toto jest Brahman Upanišád, Átma Védantistů, který jest Pánem těchto zákonů Přírody. Moje metoda přistupuje jest metodou od zadu od účinku k příčině. Védantisté používají metodu apriori, od příčiny k účinku. Cíl jest týž.

V. Odstranění nesrovnalostí

VE VIŠŇU PURANE Bhagavan Višnu jest velice chválen a druhé místo jest dáváno Pánu Šívovi. V Šívově Puráně, Pán Šíva jest nesmírně pochvalován a druhé místo jest dáváno Pánu Hari. V Dévi Bhagavat, Dévi jest vysoce pochvalován a druhé místo jest dáváno Pánu Šívovi a Pánu Harimu.

Tomu jest tak proto, aby byla vytvořena intenzivní a neochvějná víra v žákovi pro jeho Išta Dévata (ochranné božstvo). Šíva, Hari, Dévi jsou jedni a týž. Jest to jednoduše absurdní, jestliže někdo věří, že Šíva jest menší než Hari nebo Hari nižší než Šíva.

Právě tak na jednom místě Pán Krišna chválí Karma jógu. „Jóga činnosti jest vskutku lepší než zřeknutí se činnosti.“ (kapitola V – 2)

Na jiném místě chválil Jogína. „Jogín jest větší než asketa; jest považován za většího než moudrý; Jogín jest větší než lidé činnosti; pročež staň se Jogínem, o Ardžuno.“ (kapitola VI – 46)

Na jiném místě Pán chválí Bhakti jógu: „On, Nejvyšší Duch, o Pártho, může býti dosažen jedině neúchylnou oddaností k Němu.“ (kapitola VIII – 22)

Na jiném místě pochvaluje Džnana jógu: „Vznešení jsou všichni tito, avšak moudrého si vážím jako Sama Sebe; on, sjednocen sám v sobě, jest upřen na Mne, nejvyšší stezka.“ (kapitola VII – 18)

Navíc bude zmaten, když bude porovnávat tyto verše. Avšak neexistuje místo pro rozpory, jestliže uvažujete hluboce. Pán Krišna chválil všechny Jógy za tím účelem, aby vzbudil zájem u žáka v jeho zvláštní Marga nebo stezce. Nesmíte zapomenouti, že Gíta jest knihou pro celý

svět. Nebyla zamýšlena pouze pro Ardžunu. Každá z Jóg jest tak účinná a mocná jako kterákoliv druhá.

VI. Trest' Gíty

GÍTA ZDŮRAZŇUJE ZNOVU A ZNOVU, že člověk by měl budovati postoj nepřipoutanosti neboli odpoutanosti. Vícekrát pobízí, že člověk by měl na světě žít jako voda na listu lotosu. Ten, kdo jedná tak, že umísťuje všechny činy ve Věčnu, opouštíje připoutanost, není dotčen hříchem právě tak, jako list lotosu není dotčen vodou – Padmapatramivambhasa. (kapitola V.)

Připoutanost má na svědomí Moha (blud, způsobený nesprávným myšlením, falešná láska). Připoutanost jest potomkem Radžo-guna (přírodou daná přitažlivost). Nepřipoutanost jest zrozena ze Sattva-guna (ze světla, z čistoty). Připoutanost jest Asuri Sampat (démonické vlastnosti). Nepřipoutanost je Deivi Sampat (božský atribut). Připoutanost se rodí z nevědomosti, sobeckosti a vášně. Připoutanost přináší smrt. Nepřipoutanost jest moudrost. Nepřipoutanost přináší svobodu.

Praktikování (nepřipoutanosti) odpoutávání jest však přísná disciplína. Budete ji muset cvičit zas a zas. Budete se káceti jako děcko, které se právě učí běhat, avšak budete se museti pozvedávati z vovu s úsměvem a s dobrým srdcem. Neúspěchy nejsou kameny úrazu, avšak stupínky k úspěchu. Snažte se o to, abyste stále prodlévali ve Svém vlastním Já. Meškejte ve Svém vlastním Já. Meškejte ve svém centru. Myslete na Átma (Já) neustále. Všechna připoutanost umře automaticky. Přilnutí k Bohu neboli Átma jest mocným protijedem, který ničí všechnu světskou připoutanost. Ten, kdo není připoután, může míti skutečně rád druhé lidi. Takový člověk má čistou lásku nebo Božský Prem (oddanost k Bohu). Tudíž aniž jste připoutání, neustále konejte povinnost, neboť, konáte-li skutky bez připoutanosti, dosahuje člověk vskutku Svrchované (kapitola III.).

Třináctý, čtrnáctý a patnáctý oddíl pojednává o Džnana józe. Ten, kdo má vědomost o Prakriti (božská síla tvůrčí) a o Puruša (nejvyšší Bytost), o třech Gunas (přírodou dané vlastnosti) a o jejich činnosti a o podivuhodném stromu Mája (klamná síla Brahmana), může překročiti Prakriti a Guny a vykopati tento podivuhodný strom, který má hluboké kořeny, mečem moudrosti o Já nebo sekerou nevášnivosti a dosáhnouti Átma Sakšatkara (přímá realizace, prožití Absolutna), které jej osvobodí od pouta rození a umírání. Patnáctá rozprava povznáší Duši. Obsahuje trest' Védanty. Ten, kdo správně porozumí této kapitole, dosáhne brzy Mokša neboli Nezhynutelné Brahnické Sidlo. Naučte se nazpaměť těchto dvacet veršů a opakujte je, než si sednete k jídlu. Všichni sanjasinové opakují tyto verše během dní Bhandara dříve, než započnou jísti.

Osmnáctá kapitola musí být studována znovu a znovu. Obsahuje kvintenzeci celé Gíty Sastry. Jest to nejvyšší bod znamenitého vrcholku poznání Gíty. Jest to hlavní klenot v drahocenném náhrdelníku a v ní je kondenzovaná podstata tohoto učení, které jest vykládáno v předcházejících sedmnácti kapitolách.

Neustále uvědomování a praktikování učení veršů 19, 20, 23 a 24 druhé kapitoly propůjčí vám Nesmrtelnost a odejme od vás strach a Deha Adhjása (identifikování se s tělem).

Neustále držeti v paměti a praktikování učení veršů 22 z kapitoly V., verše 8 z kapitoly XVIII a verše 38 z kapitoly XVIII přivodí Vairagya (nezájem a lhostejnost ke všemu tohoto světa a k jeho radovánkám, nepřipoutanost, rozlišování).

Život v duchu podle veršů 71 – II, 39 – IV, poskytne vám Svrchovaný Mír. Verše 27 – V, 28 – V, 11 – VI až 14 – VI a 26 – VI, 8 – VIII, 12-14 – VIII, 34-XI, 8-10 – XII, 51-53 – XVIII pojednávají o Jógické Sadhaně nebo o duchovní praxi pro uskutečnění Sebe Sama.

Filozofie v Gítě se začíná veršem 11 – II. Verš 66 – XVIII jest nejdůležitějším veršem z Gíty: „Opustiv všechny povinnosti, přijď jedině ke Mně do útočiště; nermuť se, osvobodím tě ode všech hříchů“, Ardžuna se vyptává Pána Krišny:

„Pověz mi určitě, co jest výhodnější. Moje mysl je zmatena co do konání povinnosti. Jsem Tvůj žák, prosím Tě. Pouč mne (11 – 7). Pán Krišna podává svoji odpověď na tuto otázku Ardžunovu ve verši 66 – XVIII. Trest' celé Gíty jest obsažena ve verších 65 a 66, kapitoly XVIII.

Verš 65, kapitoly XVIII obsahuje trest' Navavidha Bhakti (devět forem oddanosti). Zde jest Sadhana pro dokonalou kontrolu myšlenek. Upírajíce mysl znovu a znovu na Pána, všechny světské myšlenky umírají samy od sebe. Bhakti jóga může býti stěžejí oddělována od Radža jógy. Tyto dvě Jógy se prolínají. Patandžali Mahariši říká, že Samadhi může být dosaženo oddaností k Pánu.

„Išvarapranidhanadva – odevzdání sebe sama Pánu“ jest důležitým činitelem v Krija józe a Nijamě (druhý stupeň Radža jógy – vnitřní i vnější očišťování, spokojenost s osudem, umrtvování těla, studium náboženských textů, uctívání Boha) Radža jógy.

„Manmana Bhava“ jest rozplynutí mysli. Jest to Sadhana v Radža józe. Jest nesnadno rozhodnouti, kde Bhakti jóga se ukončuje a kde Radža jóga začíná. Radža jóga ze splnění Bhakti jógy. Neexistuje pevné pravidlo nebo linie, která by činila hranici mezi Bhakti jógou a Radža jógou. Jogín z Radža jógy jest rovněž Jogínem z Bhakti jógy. Oddaný Pánu jest rovněž Radžajogín. Rozdíl jest jenom ve jméně. Pán Krišna dává Svoje slovo ujištění Ardžunovi, aby jej podnítil, ježto Ardžuna jest na mysli klesající a ve zmateném stavu. Pán Krišna praví:

„Přijď ke Mně, zaručuji se Ti Svoji Pravdou; jsi Mi drahý.“ Řiďte se těmito instrukcemi. Ten, kdo cvičí tyto čtyři instrukce Živě, bude s to, aby uskutečnil nepodmíněné, nerezervované vzdání se sebe sama.

Další verš obsahuje trest' sebeodevzdávání. Advaitistický Védantin vysvětluje tento verš takto: „Vzdejte se Dživa Bhavana (postoj individuální duše). Dosáhnete osvobození. Stanete se Dživanmukta (osvobozený za života).“ Acarya (ten, kdo se správně chová) Bhaktického kultu vysvětluje to takto: „Odevzdejte ovoce všeho svého konání a činy samotné k Nohám Páně. Pán vám poskytne osvobození.... „Dharma (chování se podle předpisů Písem) nemůže v tomto spojení znamenati Dharmas z Indriyas (smyslový orgán), jelikož o Dživanmukta vidí, slyší, ochutnává a tak dále; on však jest pouze jako svědek; on se neidentifikuje s konáním smyslů. V těchto verších Pán Krišna dává svoji definitivní odpověď na dotaz Ardžunovy, kterýžto dotaz jest obsažen ve verši: Moje srdce klesá bázní; moje mysl jest zmatena co do povinnosti, táži se Tě, co je výhodnější – to mi řekni přesně. Jsem Tvým žákem, prosím Tebe. Pouč mne!“

Nepotřebujete prostudovávat mnoho knih o Józe a Védantě. Dovedete-li čísti v pravém duchu tyto dva verše, dosáhnete Summum Bonum existence, to značí Nesmrtelnosti, Věčného Blaženství a Znalosti Sebe Sama.

„Pracujte bez egoizmu, bez očekávání ovoce. Odevzdávejte konání a jeho ovoce jako milodar Pánovi. Učiňte svůj život Božským tím, že dáte vplynouti své mysli a svému egu do Pána. Zduchovněte svůj život tím, že budete věnovat svoji mysl a svůj intelekt Pánu. Upřete svoji mysl k Pánu. Buďte mu oddáni. Mějte zájem o blaho všech lidí (Sarvabhutahiterata). Obětujte vše Pánu. Pak vstoupíte do Jeho Bytí.“ To jest jasně znějící nota celou Gítou.

Sadhana v Gítě jest udána v těchto verších:

Karma jóga: II – 48, IV 20 až 22 a 24

Bhakti jóga: IX – 27 a 34, XII – 8, XVIII 52 až 54

Džapa jóga: VIII – 14

Abhjasana jóga: XII – 9

Hatha jóga: VIII 10 a 12

Radža jóga: VI 25 a 26

Džnana jóga: III – 28, V 8 a 9.

VII. Na obranu

Někteří LIDÉ STUDUJÍ JÓGU za tím účelem, aby našli v Gítě skuliny a kritizují učení v ní obsažené. Učení Gíty můžete porozumět jedině tehdy, když se k němu přibližujete s uctivým postoje mysli a s intenzivní vírou.

Nedávno někdo kritizoval Gítu v novinách takto: „Gíta není vůbec posvátná kniha. Učí násilí. Pán krišna kázal Ardžunovi, aby zabil dokonce i drahé příbuzné a rádce.“ Jest zřejmo, že tento kritik nemá pravého vědění o Gítě. On jest podoben Virocanovi, který dosáhl duchovního poučení od Pradžapatih a jenž považoval tělo za Já v důsledku svého zvráceného intelektu. Jest zřejmě následovníkem filozofie hmoty. Nemůže chápat hloubku filozofie Gíty, a jeho mysl jest necitelná a nepřístupná k přijímání Pravdy. Přečetl Gítu nikoliv proto, aby získal duchovní vědění, avšak proto, aby jí napadl. Kdyby byl býval skutečně porozuměl správnému významu těchto tří veršů, totiž: „Ten, kdo považuje tohoto člověka za vraha a ten, který myslí o onom, že jest zabit, oba jsou nevědomí. Tento nezabil, ani není Onen zabitý.“ (kapitola II – 19)

„Protož povstaň. U mne jsou již přemoženi. Ty jsi ta vnější příčina, ó neobratný!“ (kapitola XI – 33)

„Ten, kdo jest osvobozen od egoistického pojímání, jehož intelekt není dotčen, i když tyto lidi zabije, nezabil, ani není vázán,“ (kapitola XVII – 17) pak by takto zbytečně nekritizoval.

Právě tak, jako zbarvená voda proniká úplně a volně kouskem čistě bílého plátna, tak také naučení moudrého mohou proniknouti a usaditi se v srdcích žáků jedině tehdy, je-li mysl žáka klidná, nejsou-li přání po požitcích a když nečistoty mysli jsou zničeny. To jest ten důvod, proč od uchazeče se očekává, že má kvalifikaci Vivek (rozlišování), Vairag (lhostejnost ke všemu tohoto světa), Sama (bez protiv: sympatie, antipatie), Dama (ovládání zevních smyslů), Sraddhá (víra) a Uparathi (ustání činnosti mysli), dříve než začne poslouchati Sruti (Vědy), uvažovat a meditoval. Disciplína a očištění mysli a Indriyas (smyslů) jsou předběžné nezbytnosti žáka na cestě k Pravdě a k uskutečnění Boha.

I když se vykládá o Bohu, ti kteří nebyli očištěni od svých chyb a nečistot, buď tomu nevěří, nebo získají víru nepravou, jak tomu bylo s Indrou, Virocanou. Tudíž vědění proniká jenom k tomu, kdo pomocí Tapas (asketické odříkání, pokání, umrtvování), ať již v tomto zrození, nebo v některém předchozím zrození očistil sám sebe. Sruti (Písma) říkají: „Těm lidem s velikou duší, jejichž oddanost k učiteli jest tak veliká, jako oddanost k Pánovi, tato tajemství se stávají jasnými.“

Někteří lidé chytají ryby s řeky Ganges, aby uspokojili svůj apetit a citují Gítu, aby podpořili tuto svoji činnost: „Zbraně jej neposkvrňují, ani oheň jej nespálí.“ (kapitola II – 33)

Vskutku podivuhodná filozofie! Také ďáblové mohou citovati Písma. Tito lidé jsou tudíž následovníky školy Viraconavy. Jsou to lidé činící zlo, svedení a mrzci. Nemohou porozumět učení Gíty, jelikož jejich moudrost jest zničena iluzí a jen to oni se přiklonili k přirozenosti démonů. Necht' jim Pán poskytne jemnou a čistou inteligenci, vnitřní duchovní sílu a správné porozumění, aby pochopili učení Gíty v jejím vlastním světle a aby žili v duchu učení Gíty.

Jiní nevědomí lidé říkají: „Krišna není Pánem. Není Avatarem. Jest vášnivým pastevcem krav, který si smyslně pohrává s Gopis. Kolik let bylo tehdy Krišnovi? Nebyl chlapcem sedmiletým? Může v něm býti nádech vášně? Kdo může porozumět tajemství Madhurya Bhav (mentální postoj věřícího, vyjádřeny citem milence, kdy uctívající se dívá na Boha jako na svého miláčka), vyvrcholení nejvyšší Bhakti, Atmanivedan (podrobení se a vzdání se Nejvyššího Já)? Což Pán Krišna nekonal zázraky, když byl chlapcem? Neukázal, že jest Avatarem Pána Hari? Neukázal Virat Daršan (vizi makrokosmu – Bůh jako projevený vesmír)

Svoji Matce, kdy byl dítětem? Neznásobil Sám Sebe jako nesčetný Krišna? Kdo to byly Gopis? Nebyly to Bohem poznamenané bytosti, které viděly všude jedině Krišnu, a které samy sebe považovaly za Krišnu? Zvuk Murali je uvedl do stavu Božské Extáze neboli svatého přijímání. Byly nad vědomím o těle.

Jaký jest osud lidí, kteří uštěpačně haní a vysmívají se Pánovi? Jen si poslyšte: „Tito lidé zbaveni rozumu, myslí o Mně, Neprojeveném, jako bych byl projeveným, neznajíce Moji svrchované přirozenosti, nezhybnutelnosti, znamenitosti (kapitola VII – 24). Pošetilci Mne podceňují, jsem-li přestrojen jako se strojí lidé, nevědomí o Moji svrchované přirozenosti, o tom, že jsem velikým Pánem bytosti. Bez naděje, bez dobrých činů, bez moudrosti, bez smyslů, podléhající klamům, hrubé a démonické povahy (kapitola IX – 11 a 12), potápějící se v temnotách, nesprávné považují za správné a vidí věci ve zvráceném světle. Tito démoničtí lidé neznají ani činnosti ani zřikání se činnosti, ani čistotu, ani správné chování, ani Pravdu, ani bezúhonnost. Nevědí, co by mělo býti uděláno, ani to, čeho by se měli zdržovati. Odkládám je do démonického lůna, svedené k rození a zase rození, oni Mne nedosahují, klesají do nejnižších hloubek.“ (kapitola XVI – 19, 20)

Někteří nemyslíci lidé pochybují a říkají: „Jakpak může býti učení Gíty zjeveno Ardžunovi na bojiště v tak krátkém čase? To je nemožné.“ Toto není správné. To vše bylo Ardžunovi zjeveno. Pán Krišna dal Ardžunovi Božské oko intuice. Vševědoucí, Všemohoucí Pán může učiniti cokoliv. Jeho Milost může učinit němého člověka výmluvným a zmrzačeného může uzpůsobiti, že slézá hory.

VIII. Vyřešení Veršů, které si zdánlivě odporují

JEDEN PROTIVNÍK PÍŠE: V Gítě (kapitola III – 33) se říká: „I ten člověk, který zná, počíná si v souvislosti se svojí přirozeností; bytosti se řídí svojí přirozeností; jaký význam má pak omezování? K čemupak jest snaha kontrolovati smysly a mysl, jestliže Prakriti (božská síla tvůrčí) jest všechno ve všem? Je-li Prakriti všemocná a vše překonávající, jak může Sadhana (duchovní praxe, realizace Sebe Sama) přemoci přirozenost?“

V následujícím verši Pán Krišna zřetelně radí, aby byla kontrolována Raga-Dwesa (sympatie a antipatie). Přirozenost může býti potlačena sadhanou. Při studiu Gíty neměli byste se snažiti, abyste si činili závěry z jednoho jediného verše. Jest na vás, abyste tento jeden verš uvedli v souvislost s verši předešlými a následujícími těže kapitoly a s předcházejícími verši předcházejících kapitol. Budete museti také prováděti křížová osvědčování. Jedině pak dostanete správnou odpověď.

Ti, kteří podceňují příkaz Páně v III – 30 (Konaje všechna díla v Moji Síle, s myslí upřenou na Sebe Sama, bez naděje a bez egoizmu, na základě duševní horlivosti bojuj), a klidně se zřikají konání svých povinností, nezískají nijakého užitku z tohoto zřikání se. Tato Májá jest neporazitelná dokonce i moudrými, tudíž oč bude obtížnější pro světské lidi, aby ji zdolali? Pro takové lidi zřikání se práce bez dosažení vědění není žádoucí. Budou uchvázeni sevřením Máji. Jakou cenu má pak jejich snaha po kontrolování smyslů, nebo co může míti za výsledek omezování v jejich případě? Tito světsky zaměřeni lidé nemohou uniknouti nástrahám Raga-Dwesa (Raga-Radža – jeden ze tří aspektů základních kosmické energie, princip přírodního dynamismu, jehož působením jeví se Absolutno jako relativno. Tato vlastnost budí vášnivost a neklid. Dwesa – nenávisť, neláska).

Dokonce i zbývající Satvické Vasanas (vasana – jemná forma přání) sklony vytvořeny určitou činností k jejímu opakování; snaha po opětném prožití dřívějšího zážitku; jemná stopa v mysli, z níž se v dané chvíli (době) vyvine čin; příčina zrozování a zkušenosti vůbec; otisky činů, jež zůstávají v latentním stavu v podvědomé mysli, u Džnanina (žáka Džnana jógy), které si tělo dosud udrželo, pracují ve shodě s Gunas (přírodou dané vlastnosti) z Prakriti: Sattwa, Radžas a Tamas (Tamas – nevědomost, tupost, nehybnost, netečnost, temnota,

pomíjejícnost). I moudří lidé jsou dotčeni těmito Gunami, nejsou-li právě v Samadhi. Moudrý člověk nelpí na těle a na jiných předmětech zdánlivě potěšujících a tudíž nebude dotčen mentálně. Bude spokojen sám v sobě. Nebude toužiti po předmětech, kterých nedosáhl, ani nebude se rmoutit nad tím, co ztratil.

Namítající říká: V Gítě (kapitola XVIII – 61) Pán Krišna říká: „Pán prodlévá v srdcích všech bytostí, ó Ardžuno, svoji iluzivní mocí způsobuje, že se všichni lidé pohybují, jako by stáli na kole hrnčívě.“ Jest potom člověk dokonalým otrokem? Jest jako sláma, pohybující se sem a tam? Nedostal svobodnou vůli, aby jednal podle ní?

Pán Krišna se snaží, aby Ardžunu na jeho úrovni přesvědčil o tom, že má konati svoji povinnost. Chce z Ardžuny vynutiti, aby jednal. Proto mluví o jeho naprosté bezmocnosti. V kapitole VI – 5 Pán Krišna káže o Purušartha neboli o pravém snažení: „Každý se má pozvedávati Sám silou, která mu byla Bohem svěřena, a nemá toto Já se státi sklíčeným.“

Jsouce pod kolísavou silou Prakriti (Božská síla tvůrčí), přirozená Karma nebo povinnost nesmějí nikdy býti obcházeny. To, co jest povinností člověka, by nikdy nemělo být znevažováno. Pán, vnitřní Vládce jest ředitelem Dživy (individuální duše). Po tu dobu, dokud člověk není osvobozen od nevědomosti, má konati svoji povinnost. Pán Krišna přikazuje Ardžunovi, aby bojoval, ježto jest členem kasty. Jinde Pán praví: „Konej Swadharna“ (vlastní předepsaná povinnost v životě podle věčného zákona).

Namítající říká: „V kapitole XV – 7 Pán Krišna praví: Věčný paprsek ode Mne, proměněný ve světě života v nesmrtelnou duši, přitahuji k sobě pět smyslů s myslí jako šestý, zahalena ve hmotě.“ Jest zcela jasné, že Dživa (individuální duše) jest Amsa neboli část Brahmana. Jak můžeme říkati, že Dživa jest identická s Brahmanem? Doktrína Advaity jest nesprávná.“

V kapitole V – 18 Pán říká: „Považuji moudrého za takového jako Sama Sebe“ – zde mluví o identitě člověka s Bohem. Doktrína Advaity jest zcela správná. Advaita jest nejvyšším uskutečněním. Advaita může býti chápána jenom nepatrným počtem lidí. Krišna tudíž mluví o jiných druzích filozofie na jiných místech, aby vyhověl žákům na různých stupních úrovně. Neexistuje ani Dživa ani Uskutečnění Sebe Sama s Absolutního stanoviska. Jedině Brahman existuje ve skutečnosti. Dvaita (dualismus) a Suddha Advaita (čistý monizmus) jsou různými příčkami na žebříku uskutečňování. Pravda jest taková, že Dživa (individuální duše) a Brahman (Bůh jako stvořitel, první ze stvořených bytostí) jsou Jedním v podstatě. Dvaitin (dualista) a Višistadvaitin (čistý monista) dosahují někdy Advaitistického cíle neboli védantistického uskutečnění Jednotnosti. Nedejte se zmásti. Učiňte svoje ideje jasnými a rozumějte věcem ve správném světle.

IX. Doslov

INDIE JEST VE VELKÉ VÁŽNOSTI na Západě na základě Gíty. Mahatma Gandhi jednou navštívil jednu velkou Londýnskou knihovnu a tázal se knihovníka: „Která duchovní kniha se často vydává?“ Knihovník odpověděl: „Je to Gíta“. Gíta jest velice populární v celém světě. Všichni žáci by se měli snažiti, aby se naučili všech osmnáct kapitol nazpaměť. Toho lze dosíci za dva roky, naučíme-li se nazpaměť denně dva verše.

Studium Gíty bude museti býti uzákoněno ve všech školách a kolejích v Indii. Ba co více, v celém světě. Musí se státi cvičebnicí pro školy a koleje. Musí býti zavedena do jejich učební osnovy. Měla by zaujímati velmi důležité místo při každé výchově. Jedině takový systém výchovy, při kterém morální a duchovní výchova drží krok se světským věděním může býti považována za zdravou, praktickou, rozumnou a dokonalou.

Každý z vás by měl studovati Gítu velmi pečlivě, tuto jemnou a duši povzbuzující knihu, která vám může propůjčiti Svrchovaný Mír, Nesmrtelnost a Věčné Blaženství.

Trímejte nádhernou pochodeň víry. Neste vysoko prapor míru. Neste velkolepý štít nevášnivosti. Oblečte štít s erbem rozlišování. Zpívejte nesmrtelnou píseň Sivoham (Já jsem

Šíva). Kráčejte odvážně kupředu s páskou ÓM, ÓM, ÓM. Foukejte odvážně do lastury odvahy. Zabijte nepřátele jako jsou pochybovačnost, nevědomost, vášeň a sobectví a vstupujte do neohraničitelného království Átma. Vezměte si do držení nezničitelné bohatství Átma. Přivoňte si k božské Nesmrtelné Podstatě. Pijte Nektar Nesmrtelnosti, Moje tiché zbožňování Pánu Ganesh, Pánu Subramanya, Pánu Ráma, Šri (ctihodnému) Dévy, Šri Saraswati, Šri Bhagavan Vyasa, Šri Adi Sankaracarja, Šri Padmapadacarja, Šri Hastamalakacarja, Šri Todakacarja, Šri Surešvaracarja, Šri Džnana Déva, Šri Swami Viswananda, Šri Swami Višnudevanandaji, všech Brahma-Vidja Guruů (kdo dosáhl čtvrtého stupně poznání), Svatých a Acarjas (kdo správně jedná podle stanovených pravidel), všech komentátorů Písň Bhagavad-Gíta.

Nechť jejich požehnání spočívá na vás na všech.

Sláva, sláva Gítě, Sláva Pánu Krišnovi, který uvedl Gítu na tento svět, aby bylo dosaženo Mókša (osvobození, zničení turnusu znovuzrozdání a umírání, absolutní zkušenost). Nechť Jeho požehnání spočívá na vás na všech! Nechť Gíta jest vaším ústředím, ideálem a cílem! Požehnán jest ten, který žije v duchu Gíty. Třikrát požehnán ten, který uskutečnil znalost Gíty, Átma Džnana (přímé sebezpoznání).

Ananda Kutir (kutir – poustevna)

4. července 1942

1 května 1949

12. ledna 1957

faksimile ŠIVANANDA

G Í T A M A H A T M Y A

Sláva Gíty

1. Ó Bhagavan! Svrchovaný Išvaro! (Pane) Jak se může zbožnost probuditi v tom, kdo jest ponořen do Prarabdha karmánu (světský život), ó Pane?
 2. I když člověk provádí svoje světské povinnosti, ten, kdo pravidelně studuje Gítu, stane se osvobozeným. Jest šťastným člověkem na tomto světě. Není vázán karmánem.
 3. Právě tak, jako voda nepotřísňuje list lotosu (posvátného leknínu), právě tak hříchy neposkvňují toho, kdo pravidelně recituje Gítu.
 4. Všechna svatá místa poutníků jako Prayang a další jsou místy, kde Gíta jest předčítána.
 5. Všichni Dévové, Rišové (moudří), jogíni, Pannagas (božští hadi), Gopalas, Gopikas (přátelé a oddaní Pánu Krišnovi), Narada, Uddhava a další, tam dlí.
 6. Pomoc přichází rychle tam, kde jest recitována Gíta, ó Země. Já prodlévám vždy tam, kde Gíta jest ctěna, poslouchána, učena a kde se o ní rozvažuje.
 7. Uchyluji se ke Gítě a Gíta jest moje nejlepší přístřeší. Ochraňují tři světy se Znalosti Gíty.
 8. Gíta jest moje největší věda, která má povahu Brahman, Věčného, Ardhamatra (posvátná slabika ÓM), a jest nevýslovné nádhery Sebe Sama.
 9. Byla řečena Požehnaným Krišnou, Vševědoucím, Jeho vlastními ústy Ardžunovi. Obsahuje podstatu tří Véd znalost Skutečnosti. Jest naplněna svrchovaným blaženstvím.
 10. Ten, který recituje denně osmnáct kapitol Gíty a čistou neotřesenou myslí dosahuje dokonalosti ve vědění, dostává se do nejvyššího stavu svrchovaného Cíle.
 11. Není-li možno přečísti celou Gítu a je-li přečtena jen polovice, čtoucí dosahuje užitku. O tom není pochyby.
 12. Ten, který recituje jednu třetinu Gíty, zasluhuje koupati se v posvěcených vodách Gangu, a který recituje šestinu, získává zásluhu v provádění Samo Yaga oběti.
 13. Ta osoba, která čte jednu kapitolu Gíty s velikou zbožností, dosahuje světa Rudry a stav se Gana, žije mnoho let.
 14. Čte-li kdo jednu kapitolu nebo i část jednoho verše denně, takový, ó Země, podrží lidské tělo až do konce Manvantara (71 Mahayugas neboli 308, 448.000 let).
 15. a 16. Ten, který opakuje pouze deset, sedm, pět, čtyři, tři, dva verše nebo dokonce jen jeden nebo půl verše, dosahuje Candraloka a žije deset tisíc let. Zvyknuv si na každodenní studium Gíty, umírající člověk se navrácí nazpět do života.
 17. Opakovaným studiem Gíty dosahuje člověk Mukti (stav, při kterém mysl zůstává bez rozrušování). Při citování Gíty při umírání, člověk dosahuje Osvobození.
 18. I když pln hříchu, ten, který má vždy snahu vyslechnouti význam Gíty, dochází do Vaikunta (sídlo Višnovo, nejvyšší nebe, určené pro ty, kdo dosáhli konečného osvobození) a těší se u Pána Višny.
 19. Ten, který medituje o významu Gíty a který vykonal řadu dobrých činů, dosahuje svrchovaného cíle po smrti. Takový člověk by měl být znám jako Dživanmukta (osvobozený již za života).
 20. Na tomto světě, utíkající se ke Gítě, mnozí králové jako Džanaka a jiní, dosáhli nejvyššího stavu nebo cíle, jsouce očištěni ode všech hříchů.
 21. Ten, který nepochopil velikost Gíty když jí četl, ztrácí užitek z ní a zbude mu pouze úsilí.
 22. Ten, který studuje Gítu spolu se Slávou Gíty (Mahatmyam), dosahuje ovoce, jak výše zmíněno, a dosahuje stavu, kterého lze velmi nesnadno dosíci.
 23. SUTA PRAVIL: Tato velikost nebo Sláva Gíty, která jest věčná, jak jsem o ni vyprávěl, měla by býti ctěna na konci studia Gíty a ovoce v ní označené bude sklizeno.
- Takto se ukončuje Sláva Gíty obsažená ve Varaha Purana.

ÓM SANTI ! SANTI !! SANTI !!!

G Í T A D H J A N A M

(Dhjana – meditace, zahloubání se)

1. ÓM, Ó Bhagavad-Gíto, kterou Partha (Ardžuna) byl osvícen Pánem Narayanou Jim Samym a která byla složena spolu s Mahabhárata starobyrou Muni Vjása – Božskou Matkou, zničitelkou znovuzrození, ukazovatelkou nektaru Advaity (monizmu) a sestávající z osmnácti kapitol – nad Tebou, ó Bhagavadgíto! Ó laskavá Matko! Já medituji.
2. Pozdravení Tobě, ó Vjáso, rozlehlého intelektu a s očima jako květovými plátky plně rozkvetlého lotosu, u kterého lampa vědění, naplněna olejem Mahabharata, byla rozžehnutá.
3. Pozdravení Krišnovi, Paridžatovi nebo Kalpataru, udělujícím vše těm, kteří u Něho hledají ochrany, držící bič v jedné ruce, držícím Džnanamudra (symbol vědění), získávajícím nektar Gíty.
4. Všechny Upanišády jsou posvátné krávy, dojícím jest pastevecký chlapec Krišna, Partha (Ardžuna) jest posvátné tele, lidé s očištěným intelektem jsou pijícími a mléko jest veliký nektar Gíty.
5. Já pozdravuji Pána Krišnu, učitele světa, syna Vasudéva, ničitele Kamsa a Camura, svrchované požehnání Deváki.
6. Z Késava jako kormidelníkem byla přeplavána řeka, o kterou se bojovalo a jejíž břehy byly Bhíšma a Dróna, jejíž voda byla Džajadratham, jejíž modrý lotos byl Král z Gandzrhara, jejíž krokodýl byl Salya, jejíž proud byl Kripa (milost, slítování, požehnání), jejíž velkou vlnou byla Karna, jejímiž hroznými aligátory byly Aswathama a Vikarna a jejímiž vodním vírem byla Duryodhana.
7. Necht' tento lotos Mahabharaty (část Véd), vyrostly v jezeře slov syna Parasara (Vjása), se sladkou vůní významu Gíty, s mnohými příhodami jako s jeho tyčinkami, plně rozvity při hovorech o Hari, ničiteli hříchů Kali a pity vesele včelami dobrých lidí den co den, se stane poskytovatelem dobra nám všem.
8. Pozdravuji toho Madhava, pramen Svrchovaného Blaženství, jehož milostí se stává němý člověk výmluvným a zmrzačený slézá hory.
9. Pozdravení tomu Bohu, kterého Brahma, Varuna (božská inteligence, která ovládá vodní element), Indra, Rudra a Maruta (okřídlení bohové) chválí božskými hymny, kterému Sama předzpěvuje píseň Véd a jejich Angas (větví), metodami Pada a Krama (rituelní pravidla) a píseň z Upanišád, kterého Jogínové vidí svojí myslí absorbovanou v Něm pomocí meditace a jehož hlavní část vojska Dévas a Asuras neznají.

II.

7. Moje srdce naplněno soustrastí a bázní před hříchem; já nevím, co mám dělati. Já Tě prosím, řekni mi rozhodně, co jest pro mne nejlepší. Už mne, svého žáka, který se k Tobě utekl.
41. Zde, ó Synu Kuru, jest pouze jedna jediná moudrost, která zůstává trvalá; naproti tomu velmi rozvětvené a nekonečné jsou názory těch, kteří sami jsou nestálí a pomíjející.

Komentář Sw. Šivanandy:

Zde, u této stezky Blaženství, jest pouze jediný názor rozhodné přirozenosti; zde jest přímočaré rozhodnutí. Tato jednoduchá myšlenka povstává z pravého pramene vědění. Student této jógy sbírá všechny rozptýlené paprsky mysli. Seřazuje vše pomocí rozlišování, nevášnivosti a koncentrace. Jest prost vlání nebo kmitání mysli.

Člověk se světskou myslí, který klesl do bahna Samsara (život opakované smrti a znovuzrození), nemá přímočarého rozhodnutí. On má nekonečné množství myšlenek. Jeho mysl jest neustále nestálá a vířící.

Když myšlenky ustanou, ustane i Samsara. Mysl rodí nekonečné mnoho myšlenek a tak tento svět povstává. Myšlenky, jména a tvary jsou nerozlučné. Jsou-li myšlenky kontrolovány, jest kontrolována i mysl a jogín získává Osvobození.

43. Jejich srdce jsou plna osobních přání a nadějí; mají nebe za cíl; požadují odměnu v příštím životě za činy, které konali, a řídí se náboženskými zvyky, aby tím získali moc a uznání.
45. Vědy pojednávají o tom, co náleží přírodě s jejími třemi Gunas (vlastnostmi). Povznes se nad tyto tři Gunas, ó Ardžuno, osvobod se od páru protiv, a zůstávej provždy v Sattva (světlo, čistota, dobrota) nezatěžován myšlenkou na získávání a uchopování pozemských statků, a hledej uklidnění ve věčné pravdě.
46. Pro Brahmína, který poznal Já, jsou všechny Vědy tak platné, jako je nádrž vody platná tam, kde je zátoka všude.
50. Vybaven moudrostí (vyrovnanou myslí), člověk odvrhuje od sebe v tomto životě jak dobré, tak i zlé skutky; pročez odej se józe; Jóga jest dovednost v konání.
52. Když tvůj intelekt, zmaten tím, co jsi odjinud slyšel, nalezne ve vlastním poznání pevnost a neotřesen v tomto poznání setrvává pak dosáhneš realizace sebe sama.
56. Ten, jehož mysl není zmítána protivenstvím nebo soužením, kdo netouží po světských radovánkách, kdo jest osvobozen od připoutanosti, strachu a hněvu, takový jest zván moudrým ustálené moudrosti.

Komentář:

Mysl moudrého s ustálenou moudrostí není zarmoucena, přihodí-li se pohroma. Není dotčen třemi druhy Tapa (to, co očišťuje nečistou mysl) to jest Adhyatmika očišťující nemoci nebo nepořádkem ve vlastním těle, Adhibhautika – následující po uštknutí hadem, štírem, kobrou nebo po zranění tygrem, Adhidaivika – nesnáz vznikající působením blesku, bouře, povodně. Když se dostane do prostředí, kde je všeho nadbytek, netouží po smyslových požitcích.

57. Ten, který jest všude bez připoutanosti, kdo jest osvobozen od všech osobních sklonů, kdo jest povznesen ve štěstí nad radost a při nehodách nad zarmoucenost, ten jest neochvějně moudrý.

Komentář:

Moudrý má vyrovnané porozumění neboli vyrovnanost mysli. Neraduje se při příjemnostech ani není naplněný nechtí při protivenstvích, která na něho doléhají. Zůstává nedotčen, ježto

jest zakořeněn v Já. Nelpí ani na svém životě nebo na svém těle, jelikož se ztotožňuje s Brahman neboli se Svrchovaným Já. Nechválí někoho, kdo mu prokazuje dobro, ani nekárá toho, kdo mu ubližuje. Toto jest odpověď, podaná Pánem Krišnou na Ardžunovu otázku „jak mluví moudrý s ustálenou moudrostí?“

66. Neexistuje vědění o Já pro neustáleného, neustálený nemůže meditovali a ten, kdo nemůže meditovali, nemůže míti mír, a kdo nemá mír, jak může býti štásten?

Komentář:

Člověk, který se nedovede koncentrovati v meditaci, nemůže dosíci znalosti o Já. Člověk neustálený nemůže cvičiti meditaci. Nemůže míti intenzivní oddanost ke znalosti o Já nebo vroucí toužení po Osvobození nebo Mókša. Ten, který neprovádí meditaci, nemůže míti klid mysli. Jak může dosíci štěstí ten, kdo nemá mír?

Přání, neboli Trišna (žízňení po předmětech) jest nepřitelem míru. Nemůže býti ani nádechu štěstí pro člověka, který žízni po smyslových předmětech. Mysl je neustále neklidná a bude toužiti po předmětech. Jedině když toto žízňení ustane, může člověk se těšiti míru. Jedině pak může cvičiti meditaci a spočívati v Já.

67. Mysl toho člověka, který jest podroben smyslům, které přeskakují z předmětu na předmět, jest zbavena schopností rozlišovací tak, jako je unášen člun větrem na vodě.

Komentář:

Mysl, která neustále dlí u smyslových předmětů a pohybuje se společně se smysly, ničí úplně schopnost rozlišovací u člověka. Právě tak jako vítr uchyluje člun od směru, který byl určen, tak i mysl odvádí žáka od jeho duchovní stezky a obrací jej k předmětům smysly vnímatelným.

68. Proto, ó mocně ozbrojený, vědění toho jest ustálené, jehož smysly jsou úplně odtaženy od předmětů smyslových.

70. Míru dosahuje ten, do kterého všechny žádosti vstupují jako voda vplouvá do oceánu, kterýž jsa plněn ze všech stran, zůstává bez pohnutí; Míru však nedosahuje ten, který na svých žádostech setrvává.

III.

7. Avšak ten, který smysly kontroluje myslí, ó Ardžuno, zabývá se Karma jógou se smysly nepřipoutanými, zaslouží pochvaly.

10. Pradžapati, když stvořil lidi a dal jim schopnost, aby sami sebe přinášeli za oběť, řekl: „Budete-li se obětovati, budete se rozmnožovati; nechť toto jest mlékem vašich přání (kravou, která poskytuje vše, čeho si přejete).

16. Ten, který v pokračující evoluci světa tohoto nespolupracuje, kdo žije hříšně, maje zálibu ve smyslových požitcích, takový žije nadarmo, ó synu Prithin.“

Komentář:

Toto jest pokračující evoluce, započatá Pradžapatim (Brahma jako Tvůrce) na základě Véd. Ten, kdo nesleduje evoluci studováním Véd a neprovádí oběti v nich předepsané, avšak hoví si ve smyslových (rozkoších) potěšeních, ten žije nadarmo. On svůj život zahazuje. On vede vpravdě bezcenný život.

20. Džnaka a jiní dosáhli dokonalosti vskutku jedině činností; i s ohledem na zájmy lidstva bys měl konati skutky.

Komentář:

Samsiddhi jest Mókša (dokonalost). Džanaka, Asvapati a jiní měli dokonalou znalost o Já, a přece konali činy za tím účelem, aby dali příklad ostatním lidem. Měli na mysli vědění lidí.

30. Zbav se všech starostí a pochyb, osvobod' se ode všeho osobního očekávání a od sobeckosti, čiň všechna díla v Mém jménu, a bojuj, na Mně upřeno maje všechno svoje myšlení.

Komentář:

Odevzdej všechny činy Mně s myšlenkou: „Činím všechno konání pro Pána“. (srovnej V – 10, XVIII – 66).

33. I moudrý se kloní k tomu, co jest jeho přirozeností přiměřeně. Všechny bytosti jednají ve shodě se svojí přirozeností. Jaký by mělo smysl, kdybychom je chtěli utlačovatí?

Komentář: Ten, kdo přečte tento verš, bude mít za to, že neexistuje prostor pro vlastní úsilí. Tomu není tak. Přečtete si další verš. Jasně se v něm praví, že člověk může zvítěziti nad přirozeností, když odkryje závoj Raga-Dwesa, sympatie a antipatie.

Vášnivý nevědomec to jest, který spadá pod závoj svých přirozeností daných sklonů a svojí nižší přirozeností. On nemůže mít nějaký dohled nad svými smysly a na ty dvě opoziční vlastnosti; sympatie a antipatie. Hledající Pravdu, který jest vybaven čtyřmi prostředky, ten, kdo neustále koná meditaci, může snadno přirozenost kontrolovati.

(srovnej XVIII – 59, II – 60, V – 14).

40. Oblasti této žádostivosti jsou smysly, mysl a intelekt, jak se říká: Těmi žádostivost oklamává vtěleného, zastírajíc jeho moudrost.

41. Pročež, nejlepší z Bharatů, nejprve kontroluje smysly, zahub tuto hříšnou věc, ničitele vědění a uskutečnění.

43. V poznání, že osvícený rozum jest mocnější než mysl a že na já má býti dohlíženo Já, zahub, ó mocně ozbrojený, nepřítel ve tvaru žádostivosti, který jest nesnadno porazitelný.

IV.

6. Ačkoliv jsem nenarozen, nezhytnelné přirozenosti, a ačkoliv jsem Pánem všech bytostí, přes to, ježto svojí přirozenost ovládám svojí vůlí, rodím se ve světě následkem Mojí vlastní Maya.

9. Ten, kdo takto zná správné světlo, Moje božské zrození a činy, když opustí tělo, se již nenarodí; on přijde ke Mně, ó Ardžuno.

Komentář:

Pán, ač zdánlivě narozený, jest vždy mimo zrození a smrt; ač zdánlivě činný pro pevné zakotvení spravedlnosti, jest vždy mimo činnost. Ten, kdo toto ví, se nenarodí znovu. On nabývá znalosti o Já a stává se osvobozeným za života.

Narození Pána jest iluzí. Jest to Aprakrita. Jest Božský. Jest Vyvolený Boží. Ačkoliv se objevuje v lidském těle, Jeho tělo jest Cnmaya (plný vědomí).

10. Osvobozen od připoutanosti, bázně a hněvu, absorbován ve Mně, utíká se ke Mně, očištěn ohněm vědění, mnohý dosáhl Mé Bytosti.
11. Podle způsobu jak se lidé přibližují ke Mně, podle toho je odměním; Na moji stezku lidé přicházejí různými stezkami, ó synu Prithin.
12. Ti, kteří touží po úspěchu v činnosti, obětují Bohům. V tomto smrtelném světě lze brzo úspěchu činnosti dosáhnouti.

Komentář:

Jest velmi nesnadno, abychom dosáhli znalost Sebe nebo realizaci sebe sama. Realizace Sebe Sama vyžaduje dokonalé zřikání se. Uchazeč by měl mít čtyři prostředky a mnoho dalších ctností. Bude muset praktikovati neustálou a intenzivní meditaci, zatím co světský úspěch může být dosažen rychle a snadno.

16. Co jest činnost? Co jest nečinnost? O tom i moudří jsou podváděni, nemají o tom jasno. Proto Já tě poučím o takové činnosti (o přirozenosti činnosti a nečinnosti). Budeš-li toto znáti, budeš osvobozen od zlého (od Samsára, turnusu zrozování a umírání – viz. VIII – 1).
17. Neboť vskutku pravá přirozenost činnosti uložené šastrami, by měla být známa, právě tak zakázaných (nezákonných) činností, a pravá přirozenost nečinnosti; nesnadno jest porozuměti stezce (přirozenosti) činnosti.
18. Ten, kdo vidí nečinnost v činnosti a činnost v nečinnosti, ten jest moudrý mezi lidmi, ten jest Jogínem a provádějícím veškerou činnost.

Komentář:

Jest to idea činnosti, idea, že „já jsem tím činitelem“, která váže člověka k Samsaru. Když tato idea zmizí, činnost již není činností vůbec. Nebude člověka vázati k Samsaru. To jest nečinnost v činnosti. Nebudete vázáni činností, jestliže jste zde jako pozorovatel nebo tichý svědek činnosti Prakriti (božské síly tvůrčí), cítíte, že „Prakriti“ všechno koná. Že „já jsem nečinitel (Akarta)“, jestliže se identifikujete s bezčinným Já; nezáleží na tom, jakou práci konáte, nebo na tom, jak mnoho bylo uděláno, pak činnost není vůbec činností. To jest nečinnost v činnosti. Při takové praxi a při takovém citění činnost ztrácí svoji připoutávající přirozenost.

Některý člověk třeba sedí v klidu. Třeba nic nekoná. Avšak, má-li ideu o činnosti nebo o konání práce, když se domnívá, že on jest tím činitelem, koná stále činnost, i když sedí v klidu. To jest činnost v nečinnosti. Neklidná mysl stále koná činnost, i když člověk sedí v klidu. Činnost myslí jest opravdová práce. Nikdo nemůže ani na okamžik zůstat vskutku bez činnosti, jelikož bezmocně jest každý hnán k činnosti vlastnostmi zrozenými z přirozenosti.“ (kapitola III – 5)

Nečinnost také budí pocit egoizmu. Nečinný člověk říká: „Sedím v klidu, nedělám nic“. Nečinnost, jakož i činnost jest mylně přisuzována Já.

Jogín jest provádějícím všechnu činnost. On dosáhl účelu vši činnosti, to jest svobody, čili znalost, čili dokonalost.

21. Povznesen nad jakékoliv doufání a žádání, ovládající svoje myšlenky, nezávislý od ničeho, co je mimo něho, nepostihuje jej nijaká vina, i když jedná.
22. Spokojen se vším, co přijde k němu bez úsilí, osvobozen od sympatie a antipatie, od závidění, s vyrovnanou myslí při úspěchu i při porážce, i když jedná, není vázán.

23. Činnost u toho, kdo jest zbaven připoutanosti ke světským věcem, kdo jest osvobozen, jehož mysl jest stabilizována ve věděni, kdo jedná, aby se obětoval, jeho činnost jako by se nestala.
27. Jiní opět obětují všechny funkce smyslů a funkci dýchání (vitální energie) v ohni Jógy odříkání, vzníceném věděném.
28. Jiní opět obětují bohatství, přísnost a Jógu jako oběť, asketové, kteří omezují sebe samy a skládají přísné sliby, obětují studium Písem a věděni jako oběť.
29. Jiní dávají jako oběť vycházející dech (výdech), jiní vcházející dech (vdech), omezují počet vdechů a výdechů s tím úmyslem, aby získali vládu nad dýcháním.
30. Jiní dodržují zdrženlivost v jídle a snaží se, aby přestali býti živými, stávající se životem samotným. Všichni tito se vyznají v obětech, jejichž hříchy jsou zničeny obětováním.
31. Jest mnoho druhů obětování, která jsou prováděna ve Všudypřítomnosti Brahmana. Věz, že všechna pocházejí z činnosti. Když toto rozpoznáš, dospěješ k Osvobození.

Komentář:

„Brahman“ zde značí ve Védách. Je to jiný význam tohoto slova.

Různé druhy obětování jsou známy z Véd. Věz, že jsou zrozeny z činnosti, jelikož Átma neboli Já jest bez činnosti. Když pochopíte, že tyto činnosti se mne netýkají, že to nejsou moje činnosti, a že já jsem bez činnosti, budete jistě osvobozeni tímto správným věděním ze jha Samsara. (viz. I – 27, XIII – 15)

42. Utni proto ostrým prohlédnutím onu pochybovačnost, která dlí v tvém srdci, hledej útočiště v Józe, vstaň a bojuj, ó Bharato!

V.

3. Člověk, jenž nezná ani nenávisti ani přání, jest trvalým Sannyasinem, ó Ardžuno. Neboť jest osvobozen od sympatie i antipatie, od protiv dobra a zla a jest vyproštěn ze jha činů.

Komentář:

Člověk se nestává Sannyasinem tím, že by se zřekl činnosti z pouhé lenosti nebo z nevědomosti, nebo k vůli nějakým rodinným sporům, nebo z neštěstí nebo z nezaměstnanosti. Pravý Sannyasin není pokryteckým zbabělcem.

Karma jogín, který se nevyhýbá námaze ani předmětům, jež lze získati s námahou, ani netouží po zábavě a po předmětech, které poskytují zábavu, kdo nemá příchylnosti ani odporu pro předměty smysly vnímatelné a kdo zvládl pocity chladu a horka, radosti i zármutku, úspěchu a porážky, zisku a ztráty, pochvaly a pohany, cti a beze cti, měl by býti znám jako vytrvalý Sannyasi, i když je neustále v činnosti.

Člověk se nepotřebuje státi Sannyasinem jen formálně, avšak má-li nahoře zmíněný mentální postoj, stává se trvalým Sannyasinem. Pouhé oranžové roucho nemůže z člověka učiniti Sannyasina. Čeho jest zapotřebí, jest čisté srdce s opravdovým zřeknutím se egoizmu a přání. Pouhé fyzické vzdání se předmětů není zřeknutím se vůbec. (viz. VI – 1)

5. Výšiny, k nimž se povznesli lidé rozjímáním, jsou dostupné i těm, kdož se lopotí, a ten, kdo vidí, že věděni a konání správných činů jedno jest, vidí jasně.

Komentář:

Ti, kteří se zřekli světa a vstoupili na stezku Džnana jógy (meditace o pravé povaze Átma) nebo Védanta, jsou Sankhyas. Prostřednictvím Sravana (poslouchání Srutis), Manana (uvažování o tom, co bylo řečeno), Nididhyasan (ustavičná a hluboká meditace), dosahují

Mókša nebo Kaivalya (svrchované nezávislosti nebo svobody) přímo. Karma jogíni, kteří konají nesobecké služby, kdy vykonávají své povinnosti, aniž očekávají ovoce, a věnují svoje činy jako oběť Pánu, dosahují také téhož stavu, který jest dosahován Sankhyasy nepřímo očištěním srdce a zříkáním se a soustavným probleskováním vědění o Já. Člověk, který vidí, že Sankhya a Jóga činnosti jsou jedno a totéž jako vědoucí k týmž výsledkům, vidí správně. (viz. XIII – 24 a 25, V – 2)

7. Ten, kdo jest oddán stezce činnosti, jehož mysl jest zcela čistá, kdo přemohl sebe, kdo si podrobil smysly, kdo rozpozná, že jeho já jest Já ve všech bytostech, i když jedná, není činností dotčen.

Komentář:

Ten, kdo jest zharmonizován Jógou, to znamená ten, kdo očistil svoji mysl oddaností k provádění činů, kdo zvítězil nad tělem a kdo si podrobil smysly, jehož Já jest Já všech bytostí, takový nebude vázán činností, i když jest činný pro dobro nebo pro ochranu druhých lidí za tím účelem, aby jim byl příkladem. (viz. XVIII – 17)

19. Ti lidé, kteří dosáhli rovnováhy, přemohli i zrozování na tomto světě; Brahman není omezen na nějaké místo; tito lidé jsou ustáleni v Brahmanu (Nejvyšší Nesmrtelné Bytí).

24. Ten, kdo jest radostný ve svém nitru, jenž má mír v nitru, jenž má světlo v nitru, takový Jogín dosahuje absolutní svobody neboli Mókša, stává se sám Brahman (Nejvyšší Nesmrtelná Bytost).

27. Komentář: Verše 27 a 28 pojednávají o Dhyana józe. Vnější vjemy jsou zvuk a ostatní smyslové vjemy. Když mysl nemyslí na vnější předměty, jsou z mysli vyřazeny. Smysly, to jsou dveře nebo cesty, jimiž zvuk a smyslové předměty vstupují do mysli. Muni jest ten, kdo koná Manana neboli rozjímání a uvažování.

Upřete-li zírání mezi obočí uprostřed čela, zůstanou oční kuličky ustálené. Zde se popisuje rytmické dýchání. Budete museti učiniti své dýchání rytmickým. Mysl se stává ustálenou, jestliže se dýchání stane rytmickým. Stane-li se dýcháním rytmickým, nastává dokonalý soulad mysli a celého systému. (viz. VI – 10 a 14, VIII – 10)

VI.

12. A tam sedě, mysl máje v jedno soustředěnu, obrazotvornost a smysly v poslušnost svázány, usiluje o očistu svého já.

Komentář:

Očista svého já, očista mysli. Skutečně nejvyšší já jest Átma (Já). Toto Já jest základní neboli Mukhya (prvotní) Mysl jest také já. Avšak tato mysl jest druhotná neboli Gauna (nepřímá, druhořadá). Mukhya Átma jest Brahman neboli nejvyšší Já. Gauna Átma jest mysl.

Zaostřete mysl do jednoho bodu, sesbírající všechny rozptýlené paprsky mysli. Odtahujte mysl ode všech předmětů smysly vnímatelných znovu a znovu a snažte se o to, abyste soustředili svoji mysl na svoji Lakšja nebo střed pro rozjímání nebo terč pro soustředění. Postupně nabudete soustředění mysli nebo jednobodovost. Musíte být velmi pravidelní ve svých cvičeních. Jedině pak můžete míti úspěch. Pravidelnost jest prvořadá důležitosti. Měli byste znáti cesty a zvyky denním zkoumáním sebe sama, rozbořem sebe samých nebo zkoušením sebe samých. Měli byste poznati zákony mysli. Pak bude pro vás velmi snadné, abyste zastavili potulky mysli. Když si usednete, abyste rozjímali, když se po zralé úvaze snažíte o to, abyste zapomněli na předměty světské, budou se všechny možné druhy světských myšlenek vynořovati z vaší mysli a rušiti vaše rozjímání. Budete zcela udiveni. Myšlenky,

kteří jste měli před několika léty, staré vzpomínky na příjemné zážitky, budou vytryskávati a nutiti mysl, aby se toulala ve všech směrech. Shledáte, že padací dveře rozlehlého skladiště myšlenek a vzpomínek z podvědomé mysli jsou otevřená, nebo že víko od skladiště myšlenek uvnitř vás jest otevřené a že myšlenky se řinou ven v neustálém proudu. Čím více se budete snažiti, abyste tento proud zastavili, tím více se budou vynořovati se zdvojenou silou a mocí. To vás nesmí zbaviti odvahy. Nil desperandum (není místa k zoufání). Neztrácejte odvalu. Pravidelnou a neustálou meditací můžete očišťovati podvědomou mysl a její neustálé vzpomínky. Oheň rozjímání spálí všechny myšlenky. O tom buďte přesvědčeni. Meditace jest mocným protijedem, abyste se zbavili otrávených světských myšlenek. O tom není pochyby. Rozjímání o Nesmrtelném Já bude účinkovati jako dynamit a vyhodí do povětří všechny myšlenky a vzpomínky z vědomé mysli. Jestliže myšlenky vás přespříliš obtěžují, nesnažte se o to, abyste je potlačili násilím. Buďte tichým svědkem jako v biografu. Myšlenky budou pozvolna ustupovati. Pak se snažte je vykořeniti pravidelným tichým rozjímáním. Během zkoumání sebe sama budete moci jasně pozorovati přebíhání mysli z jednoho druhu myšlenek na druhý. V tom je vaše šance, abyste svoji mysl správně formovali a abyste dirigovali myšlenky a mentální energii do božského řečiště. Budete moci svoje myšlenky jinak uspořádati a učiniti nové asociace myšlenek na Sattvickém (čistém) podkladě. Budete moci vyhledati světské a neužitečné myšlenky. Právě tak, jako plejete byliny a odkládáte je, tak budete moci chovati vznešené, božské myšlenky v božské zahradě svojí mysli nebo v Antahkarana (lehká stopa nevědomosti, která zůstala ještě v mysli). Tato cesta vyžaduje mnoho trpělivosti. Jest to vskutku úžasná úloha. Avšak pro jogína s rozhodností, který má milost Páně a železnou vůli, jest toto cvičení snadným. Utišujte kolotající dojetí, city, instinkty a vycit'ujte podněty postupně tichým rozjímáním. Budete moci dáti novou náplň vašim citům postupným a systematickým cvičením. Budete moci úplně přeměnití svoji světskou přirozenost v přirozenost božskou. Budete moci prováděti dokonalou kontrolu nad nervovým systémem, nad svaly, nad pěti Košas (schránka, která chová duši; existuje pět koncentrických schránek duše: Schránka blaha, inteligence, mysli, prány a hrubohmotná schránka), nad dojmy, popudy a nad instinkty prostřednictvím rozjímání.

13. Ať udržuje tělo zpříma a nehybně, hlavu vzhůru, krk rovně a oči nechť má upřeny na špičku nosu. Ať jeho zrak nebloudí po okolí.

Komentář:

Pán popisuje zde pozici neboli Ásanu a Drišti (upřené dívání se na něco).

Nemůžete prováděti meditaci bez upevněné pozice v sedě. Je-li tělo nestálé, i mysl bude nestálá. Jest intimní souvislost mezi tělem a myslí.

Neměli byste pohybovati tělem ani trochu. Měli byste dosáhnout mistrovství v ásaně (Ásana Džaya) denním cvičením. Měli byste býti tak pevní jako socha nebo skála. Držíte-li tělo, krk a hlavu vzpříma, bude i mícha vzpříma, Kundalíní (základní kosmická energie, která sídlí v jedinci, spočívá stočená jako had ve třech a půl závitech se skloněnou hlavou pod posledním obrátem páteře) bude procházeti neustále Sušumnou (důležitý psychický nerv, který prochází středem míchy, jímž proudí hadí síla probuzená jógickým procesem). Cvičte Padmasanu nebo Siddhasanu (jsou popsány v díle Swami Šivanandy: Jak se státi Jogínem). To má vám umožniti, abyste udržovali nervovou rovnováhu nebo mentální rovnováhu. Měli byste bez ustání zírati na špičku nosu (Nasikagra Drišti). Jiným zíráním jest Bhrumadhya Drišti nebo upřené zírání mezi obočí (Adžna čakra – dvouplátečný lotos jogínů mezi obočím, sídlo mysli). Toto zírání jest popsáno v kapitole V – 27. Při Bhrumadhya Drišti usměrněte pohled k Adžna čakra, při čemž zavřete oči. Kdybyste cvičili Drišti s otevřenýma očima, bylo by z toho bolení hlavy. Mohl by vám do očí napadati prach. Bylo by zde rovněž rozptylování

mysli. Nepřepínejte oči. Cvičte jemně. Když cvičíte koncentraci na špičku nosu, budete pociťovati Divya Gandha (nadfyzické vůně – různé druhy vůní). Když se budete koncentrovati na Adžna čakram, budete mít zkušenost Divya Jyoti (božské světlo). Toto jest zkušenost, která vám dodá odvahy, která vás pozvedne na duchovní stezku a přesvědčí vás o existenci transcendentálních nebo nadfyzických stavů. Nezůstávejte státi při provádění Sadhana (duchovní cvičení). Jogínové a ti bhaktové, kteří rozjímají o Pánu Šívovi, se koncentrují na Adžna čakra (Bhrumadhya Drišti). Vy si můžete vybrati to Drišti, které vám nejvíce vyhovuje.

I když zrak jest upřen na koneček nosu a oční bulvy jsou bez hnutí, mysl by měla být upřena pouze na Já. Tudíž jest nutno, abyste zírali vnitřně jakoby na koneček nosu. V VI – 25 Pán praví: Spočínuvše myslí na Já, nedovolte, aby se zabývala něčím jiným. Zírání na špičku nosu bude mít vbrzku za následek koncentraci myslí.

23. Tato odevzdanost vede k naprostému osvobození od bolesti. Necht' se v ní student cvičí s pevností a neochvějností ve svém srdci.

Komentář:

Ve verších kapitoly VI – 20, 21, 22, Pán popisuje dobrodiní Jógy, to jest dokonalé uspokojení spočinutím v Já, nekonečná neustávající blaženost, osvobození od zármutku a od utrpení. Nad to uvádí, že tato Jóga by měla býti cvičena s pevným přesvědčením a se železnou rozhodností a se statečností srdce. Žák, který jest rozkolísán v myslí, nebude moci dosíci úspěchu v Józe. Přestane cvičiti, jakmile se setká s nějakou potíží na svojí stezce. Student musí býti také odvážný, dobré myslí a důvěřující sobě.

24. Opouštěje bez rezervy všechna přání, zrozená ze Sankalpa (obrazotvornost) a úplně se odtahuje všemi smysly.

Komentář:

„Bez rezervy“: Mysl jest tak diplomatická, že udržuje některá přání pro svoje tajné uspokojení. Pročež byste se měli vzdáti všech přání bez jakékoliv výhrady.

Přání se rodí z představivosti (ze Sankalpa). Pročež zničte v první řadě Sankalpa. Je-li v první řadě zničena představivost, pak přání umřou sama od sebe. Dejte zde pozor: Všechny smysly musí býti kontrolovány ze všech stran myslí. I když jeden smysl jest nezkracen v jednom směru, bude mysl rozptylovati zas a zas. Smysly budou absorbovány myslí neustálým provozováním Pratyahara (odtahování pozornosti od předmětů smysly vnímatelných). Pak mysl nebude mysliti na předměty smysly vnímatelné a stane se dokonale uklidněnou.

Tato mysl, která jest vybavena ostrým rozlišováním a nevášnivostí bude s to, aby kontrolovala celou základnu smyslů, pokud jde o předměty smysly vnímatelné, a to ze všech stran. Proto vyvíjejte ostré Viveka neboli rozlišování mezi skutečným a neskutečným a horoucí nevášnivostí pro potěšení získávané smysly. (viz. II – 62)

VII.

11. Jsem zbraní lidí silných, zbraní nezrezivělou tužbami a připoutaností, a ve všech bytostech, Já jsem tužbou, která není v rozporu s Dharma (povinností a obřady, prováděna rodinou v souladu s předpisy Písem), ó Ardžuno, Králi králů.

Komentář:

„Kama“ – touha po předmětech, které přicházejí ve styk se smysly.

„Raga“ – připoutanost k těm předmětům, které přicházejí ve styk se smysly.

Jsem ta síla, která jest nutná pro udržování těla. Já nejsem tou silou, která plodí touhu a připoutanost pro předměty smysly vnímatelné jako je tomu v případě světsky založených lidí. Jsem tou touhou, která jest ve shodě s učením šaster nebo předepsaných povinností v životě. Jsem touhou pro umírněné jedení a pití a podobně, která jest potřebná pro holé udržování těla, a která bude nápomocná člověku při cvičení jógy.

12. Jakékoliv bytí a předměty, ať jsou čisté nebo netečné, věz, že pocházejí ze Mne, avšak Já nejsem v nich, avšak ony jsou ve Mně.

Tento svět jest světem tří gun (vlastností), to jest Sattva (čistota), Radžas (vášeň) a Tamas (netečnost). Všechny předměty vnímající i nevnímající jsou seskupením těchto tří vlastností. Jedna vlastnost v nich převládá a převládající vlastnost propůjčuje předmětům jejich rozlišující charakter nebo definitivní vlastnosti.

V Dévas (v zářících lidech), Rišis (Moudrých lidech) i v mléce převládá sattva. V Gandharvas (nadpozemské bytosti), králích, kšátriyas (válečnicích) v chillies (druh pepře) převládá Radžas. V Rakšasas, Sudras, v česneku, v cibuli, v mase a podobných látkách převládá Tamas.

I když tyto bytosti a předměty mají svůj původ ve Mně, Já v nich nejsem, ale ony jsou ve Mně. Já nejsem závislý. Já jsem podporou pro ně; ony závisejí na Mně právě tak, jako předpokládaný had závisí na provazu (narážka na sugesci: Fakír vyhodí do výše provaz a vsugeruje divákům, že vyhodil hada, který se drží nad zemí). Had jest v provaze, avšak provaz není nikdy v hadu. Vlny náležejí k oceánu, avšak oceán nenáleží k vlnám. (srovnej IX – 4 a 6)

15. Komentář: Tyto tři druhy lidí nemají schopnost, aby rozlišovali mezi správným a nesprávným, mezi skutečným a neskutečným. Páchají vraždy, loupeže, kradou a konají podobné ohavné činy. Mluví nepravdu a ubližují druhým lidem různými způsoby. Ti, kteří jdou cestami démonů (Asuras), považují tělo za Já a ověňují je květinami a voňavkami, pokládají mastmi, krásnými oblečeními, dávají mu chutná jídla různých druhů. To jsou poblouzněné duše. Snaží se živiti svoje tělo a činí různé zlé činy, aby tohoto cíle dosáhli. Proto oni Mne nezbožňují. Avidya neboli nevědomost jest základní příčinou zla všeho druhu. (srovnej XVI – 16, 20)

16. Jest čtvero druhu ctnostných lidí, kteří po Mně touží: Ti, kdož se souží, kdož hledají vědění, kdož touží po zámožnosti a ti, kdož mají moudrost, ó Ardžuno.

Komentář: Ti, kdo se souží: Ten, kdo jest postižen chronickou nevy léčitelnou chorobou, ten, jehož život jest v nebezpečí následkem zemětřesení, vulkanických výbuchů, blesku, napadení banditů nebo nepřátel nebo tygrů a podobně. Když Draupadi a Gadzendra byli ve veliké tísní, vzývali Boha.

„Džidžnásu“ neboli tazatel. Takový jest nespokojen s tímto světem. V jeho životě jest prázdnota. Vždy cítí uje, že radostí získané smysly nejsou nejvyšší formou štěstí a že existuje přece jen věčné blaženství nesmíšené se zármutkem a s utrpením, které má býti hledáno v nitru.

„Hledající zámožnost“: Ti, kteří touží po penězích, po manželce, po dětech, po postavení, po jménu, po proslulosti. Sugreeva, Vibheeshan, Upamanya, Dhruva byli všichni Arthartha Bhaktas (oddanost a láska k Bohu, spojena s touhou po zámožnosti).

„Kdož mají moudrost“: Lidé mající poznání, ti, kteří dosáhli osvícení Sebe Sama. Sukadeva byl Dzyani Bhakta (láska k Bohu získaná studiem Písem). Kamsa, Sišupala a Ravana myslili na Boha neustále vlivem bázně a zášti (Vaira Bhakti). Jsou tudíž taktéž považováni za zbožné.

22. Kdo má lásku, má také oddanost; touží po sestupující síle ducha skrze svoji víru, a na tento způsob dosahuje požehnání té bytosti, kterou má rád, avšak všechna síla a všechno požehnání pochází původně ze Mne, a Mnou jest rozdělována.
27. Komentář: Tam, kde jest zábava, tam jest Raga neboli připoutanost; tam kde jest utrpení, tam jest Dwesa neboli odpor, nechuť. Člověk má v sobě pud sebezáchovy. Člověk si přeje, aby dosáhl těch předmětů, které mu napomáhají v tom, aby zachoval svoje tělo. Přeje si, aby se zbavil těch předmětů, které způsobují bolest tělu a mysli. Následkem oblouzení, způsobeného párem protiv, vyvstává touha a odpor (připoutanost a odpudivost) a člověk nemůže získati znalosti o věcech, jak ve skutečnosti jsou, ani o vnějším smyslu vesmíru; a není třeba zdůrazňovati, že pro člověka, jehož intelekt jest oblouzen touhou a odporem, nemůže vyvstati transcendentní vědění o Nejvnitřnějším Já.
Raga a Dweša, potěšení a utrpení, horko a chladno, štěstí a bída, radost a zármutek, úspěch a neúspěch, pochvala a pohanění, jsou Dwandwas neboli pár protiv (protiklady), touha a odpor, nebo sympatie a antipatie způsobují oblouzení všech bytostí a jsou překážkou k záblesku vědění o Já.
Ten, kdo má svůj intelekt zatemněn oblouzením, které bylo způsobeno párem protiv (Raga-Dwesa), není s to, aby pochopil, že já jsem toto Já. Pročež takový nevzývá Mne jako Já.
Ten, kdo se stal obětí Raga-Dwesa, ztrácí schopnost, aby rozlišoval. Přeje si, aby příjemné okolnosti trvaly věčně a nepříjemné nebo nezábavné okolnosti zmizely ihned. Jak by to bylo možné? Okolnosti nebo předměty, které jsou podmíněny časem, prostorem a příčinností, pomínou. To, co je příjemné a zábavné nyní, stane se nezábavným a nepříjemným po nějakém čase. Mysl je kolísavá vždycky. Požaduje pestrost a jest znechucena jednotvárností.
28. Komentář: Prováděním dobrých činů srdce jest poznenáhlu očišťováno: Sattva (čistotnost) vzrůstá; Radžas (vášnivost) a Tamas (nevědomost) řídnu. Mysl se stává jasnou a klidnou. Malá, vše si osobující osobnost pomalu umírá. Pomaličku vzrůstáte do duchovnosti. Božský plamen se stává jasnějším a jasnějším. Stáváte se neosobními. „Hřích“: Zapomenutí na svoji totožnost se Svrchovanou Duší jest největším hříchem. Viděti se od Ní oddělen jest hříchem. Považovati tělo za Átma (Já), míti za to, že tento svět jest reálný, jest hříchem. Sobeckost jest hříchem. Nevědomost jest hříchem. „Neochvějná vytrvalost“: Člověk s neochvějnou vytrvalostí jest pevně rozhodnut: Musím uskutečniti Já nyní, nehnu se ani o píď ze svého místa, až dosáhnu uskutečnění Já. Mé pevné přesvědčení: „Brahman (Bůh jako Stvořitel) jest jedinou Skutečností.“ Tento svět není skutečný, jest fata morgana. Jedině tehdy mohu dosíci Nesmrtelnosti a Věčného Blaženství, jestliže realizuji svoje Já. Není ani zbla štěstí v předmětech smysly vnímatelných. Pročež Pán pravil: „Lidé s čistými skutky zbožňují Mne s neochvějnou vytrvalostí.“
3. Brahman jest nejvyšší, neskonale. Jeho nejdůležitější vlastnost se nazývá poznání sebe sama; obětování Bohům, které způsobuje existenci a projevování se bytostí a to, co je rovněž udržuje, se jmenuje činnost.

Komentář:

Brahman jest nezničitelný, Svrchovaný. Jeho důležitá přirozenost je nazývána znalost sebe; obětování (Bohům), které zapříčiňuje bytí a projevy bytostí, a které je udržuje při životu, se zove činnost. Brahman jest neproměnný, věčný, existující sám v sobě, osvícený sám sebou, nezměnitelný a vše pronikající. Jest pramenem, kořenem a lůnem všeho. V Něm všechny bytosti, které se projeví, žijí, hýbají se a mají svoje skutečné trvání. On jest tudíž Paramam (Svrchovaný, Nejvyšší) a Akšara (nezmírající, Věčný).

Důležitou podstatnou přirozeností nebo Svabhava jest Adayatma. Brahmanovo prodlévání v každém individuálním těle jako Nejvnitřnější Já nebo Pratyagátma se nazývá Adhyátma. Jadžnavalkya pravil: „Ó Gargi! Na rozkaz Akšara nebe a země stojí na svých místech. Brahmanas jemnují tohoto Brahmana Akšara (Nezhynutelný). Není ani červený, ani bílý, není to stín ani temnota, ani vzduch, ani éter, bez přilnavosti, bez vůně a bez pachu, bez očí, bez uší, bez mluvení, bez mysli, beze světla, bez dýchání, bez úst nebo dveří, beze měr, nemající nic uvnitř ani vně. Nestravuje to nic, aniž někdo to stravuje. Akšara jest pouze Para-Brahman. „Akšara“ v tomto případě neznamena posvátnou slabiku ÓM nebo Avyaktam (neviditelný), Mula Prakriti. Pro „ÓM“ existuje také rozpuštění. Pro Avyaktam existuje také zničení. Pročez Brahman jest Akšara, Nezhynutelný nebo Svrchované Bytí.

„Oběti“: Všechna ctnostná díla.

Obětní akt, který sestává z obětování vařené rýže, koláčů a podobných potravin, Devatas neboli Bohům, a které zapříčiňuje zrozování a podporování bytosti, se nazývá Karma. Obětiny při obětování berou na sebe jemný tvar a dosahují sféry Slunce. Slunce přivolává déšť, déšť přivolává různé druhy zrní, zeleniny a ovoce. Bhutas neboli živé bytosti jsou živý a rozvíjejí se zásluhou rýže a jiného materiálu k výživě nutného. Proto Jadžnas (oběti) jsou příčinou pro zrozování a udržování bytostí.

4. Adhibhuta neboli znalost jemných prvků země náleží k Mojí pomíjivé přirozenosti; Puruša neboli Nejvyšší bytost v člověku jest Adhidaivata; Já sám jsem Adhijádžna zde v tomto těle, Ardžuno.

Komentář:

„Adhibhuta“: Pomíjející přirozenost; mění se vesmír pěti prvků nebo živlů se všemi předměty; všechny hmotné předměty, vše to, co se rodí. Mění se svět tvarů a jmen.

„Adhidaivata“: Puruša znamená doslovně to, čím vše jest naplněno (Pri – naplniti). Znamená to též to, co jest v tomto těle (Pur). Bůh jest Hiranyagarbha neboli univerzální duše neboli udržovatel, ze kterého všechny živé bytosti odvozují svoji smyslovou sílu. On jest světčícím vědomím.

„Adhijádžna“: Vědomí; božství, které dlí v oběti; Pán počinů a oběti jest Višnu. Pán Višnu se ztotožňuje se všemi obětními činy. Jádžna (oběť) jest samotný Višnu (Taittirya Samhita 17 – 4). Pán Krišna praví: „Jsem řídicím Božstvem ve všech počinech oběti v těle.“ Všechny oběti jsou konány tělem a tak možno říci, že oběti spočívají v těle.

6. Jestliže však člověk při opouštění svého těla na konci svého života svoje myšlení soustředil na jinou bytost, vejde v podstatu této jiné bytosti, ať už jest to kdokoliv, neboť jeho přirozenost se stává stejnou jako tato jiná bytost.

Komentář:

Poslední myšlenky rozhodují o příštím narození. Pouze nejvýznačnější myšlenka života člověka zaměstnává mysl v době umírání. Převládající idea v době umírání jest to, co v běžném životě zaměstnávalo mysl člověka nejvíce. Poslední myšlenka rozhoduje o přirozenosti nebo o charakteru toho těla, které bude získáno v příštím narození. Tak, jak člověk myslí, takovým se stane.

Síla Samskáras (praenatalní sklon z minulých životů), které si člověk utvořil ve svých dřívějších vtěleních, jest příčinou toho, že je zde paměť v době umírání. Ti, kteří uctívali Boha během svého života, mohou se rozpomenouti na svoje strážné božstvo v hodině umírání. Analogie o vose a larvě (Bramarakya Nyaya) může být zde uvedena. Larva ustavičně má v paměti vosu a promění se časem ve vosu. Právě tak ten člověk, který si neustále připomíná svoje ochranné Božstvo, stává se totožným s tímto Božstvem. Nandikeswar je toho příkladem.

On neustále myslil na Boha a získal tvar právě takový, jako jeho Pán. (Sayudžy-Mukti; Sayudžya – sjednocený s Bohem).

Myslíte-li neustále na Nesmrtelné Já během svého života, podržíte v době úmrtí jediné myšlenku na Átma (Já) a dosáhnete nesmrtelnosti. Myslíte-li neustále na svoje tělo a ztotožňujete-li sebe s pomíjejícím tělem, budete se roditi znovu a znovu. Budete-li mysliti v době umírání na svého psa, kterého jste si zamilovali, narodíte se jako pes. Radža Džada Bharat myslil v době, kdy umíral, na srnu, kterou si oblíbil a tak se narodil jako srna.

Každý člověk má určitou možnost v životě, určitý způsob myšlení, určité touhy, přání a naděje, určitý charakter, temperament, určitý vkus, určité sklony a určitý postoj. To vše je v důsledku dojmů, které se staly součástí jeho podvědomí. To všechno jest následkem zkušenosti, které zanechaly nesmazatelné dojmy na jeho mysl.

On neustále myslí na své tělo a na svoje tělesné potřeby. Hledá svoje štěstí ve věcech zevních, ve věcech pomíjejících. Ztotožňuje sám sebe s pomíjejícím tělem. On neví o svém nejvnitřnějším Nekonečně blaženém, nesmrtelném Já, prameni všeho. Procvičuje svoje tělesné smysly, mysl a intelekt v každodenní praxi. On neví o Jógické cestě, která disciplinuje mysl a smysly. Následkem toho on vždy myslí na tělo, na svoje jídlo a pití, na šatstvo a na podobné světské věci. Zapomíná na všechno, co se týče Boha a Átma (Já), které dlí v jeho nitru, ztělesnění blaženosti a vědomosti, na zřídlo radosti a štěstí.

Touha nemá konce. Proto člověk nemůže uspokojiti všechny svoje touhy v jednom životě. V době umírání celé skladiště dojmů a toužení se smíchá dohromady a nejsilnější a nejvíce hýčkaná touha vynoří se na povrch mysli nebo na povrch pole mentálního vědomí. Toto stlučené máslo nebo smetana (hýčkaná přání) upoutává pozornost člověka a žádá si okamžité uspokojení. Takový člověk myslí v době umírání pouze na toto přání. Právě tak, jako ve školce nejzdatnější semeno mangovníku roste jako z vody, tak i nejsilnější touha se vyzvedá na povrch mysli. Není-li toto přání uspokojeno, mysl člověka se naplní tímto přáním a ono jest uspokojeno v příštím narození. Toto přání se stane velmi význačným v příštím zrození člověka.

Vy sami jste autory svého vlastního osudu. Vy sami jste odpovědni za svoje myšlenky, za svůj charakter, za svoje city, činy a svoje zkušenosti. Zasadili jste určitá světská přání a Samskaras (praenatální sklony z minulých životů) do své podvědomé mysli a dovolili jste jim, aby vzklíčila a rostla. Kdybyste byli bývali zasadili duchovní přání, přání o osvobození a o duchovní Samskaras, sklízeli byste ovoce nesmrtelnosti a věčného blaženství. Tak, jak zasejete, tak budete kliditi. Ten, který cvičí neustále a hluboce meditaci na Já nebo na ochranné Božstvo během celého svého života, bude s to, aby se setkal se smrtí s nezčeřenou myslí. Jen takový v době, kdy odchází mysl na Něho, půjde k Svrchovanému.

Měli byste míti výlučnou oddanost ke Svrchovanému. Vaše celá mysl musí býti ponořena do Něho. Neměli byste dovoliti nijakému světskému dojmů, ve kterém bude jen puntík sobeckého přání, aby kleslo do vašeho podvědomí. Jedině pak budete moci mysliti na Pána výlučně v době, kdy budete umírati, a vkročiti do Jeho pravého Bytí.

7. Komentář: Celé mentální ústrojí by mělo býti věnováno Pánu. Musíte pracovati s myslí a s intelektem, které jsou věnovány Jemu.

„Bojuj“. Prováděj Svadharna (vlastní předepsaná povinnost v životě podle věčného zákona), konej povinnosti Kšatriya, to jest bojovníka podle indického kastovního systému. Taková činnost očistí tvoje srdce a dosáhneš vědění a přijdeš ke Mně samotnému. Termín „bojuj“ znamená konej svoje povinnosti podle systému čtyř indických kast, čtyř životních stupňů.

Citta Vritti (myšlenková vlna), to jest předmět, o kterém meditujeme, jest Bhavana (mentální postoj). Bhavana jest pro ty, kteří konají bohoslužby s představou Absolutna, které jest nadáno vlastnostmi jako všudypřítomnost, vševědoucnost, všemohoucnost a

svrchovaný soucit. Bhavana v době, kdy opouští duch tělo, není nutná u moudrých, kteří dosáhli vědění o Já nebo Realizace Sebe Sama. (srovnej IX – 34, XII – 8 a 11)

8. Komentář: Abyhyasa znamená duchovní praxe. Praxe, to znamená neustále opakovati jednu a touž myšlenku o Bohu. Při provádění rozjímání světské myšlenky jsou potlačovány a jest neustálý příliv myšlenek na Átma nebo na Absolutno. Toto jest Abhyasa. Abhyasa jest Jóga. Tato praxe končí u Nirvikalpa Samadhi (nadvědomý stav, ve kterém není mysl ani myšlenky). Jogín, který má Samahita Citta (jednobodovost mysli), dosahuje někdy Parama Átma neboli Svrchované Duše. Právě tak jako řeky pozbývající svých jmen a tvarů, sjednocují se s oceánem, tak moudrý nebo Vidwan podobně osoba, která došla poznání pravé povahy Átma (Já, které jest odlišné od lidského těla, který jest osvobozen ode jména a ode tvaru, od ctnosti a od neřesti), stává se totožným s Brahmanem nebo se Svrchováním Já.

„Puršan Divyam“: Zářící, transcendentální Bytost neboli Vnitřní Vládce (Antaryami – vnitřní vládce, svrchovaná bytost, která sídlí v každém stvoření a která vede všechny bytosti) ve slunečním nebeském tělese.

Ten, kdo neustále rozjímá, aniž dovoluje mysli, aby se potulovala po předmětech smysly vnímatelných, podle předpisů Písem a podle rady učitelovy, dosahuje Svrchované Puruša (Nejvyšší Bytost, Átma v člověku).

9. Komentář: „Kovim“: Moudrý, vidoucí nebo básník, Vševědoucí.

Pán promíjí následky činů Dživas (individuálních duší). On jest Vládce světa. Jest velice nesnadno, abychom pochopili tvar Pánův. On jest sám sebe osvětlující a svítí na všechno jako slunce.

10. Komentář: Jogín dostává obrovskou vnitřní sílu koncentrace. Jeho mysl se stává ustálenou (zcela) neustálým cvičením koncentrace a meditace. Nejprve cvičí koncentraci na nižší čakra (plexus, středisko energie v lidské těle), to jest na Muladhara (středisko energie pod posledním obratlem páteře), na Svadhithana (druhé středisko energie), Manipura (třetí středisko energie umístěné v pupku), pak se koncentruje na lotos srdeční (Anahat čakra). Pak přijímá Pránu skrze Sušumnu (důležitý psychický nerv, kterým prochází Hadí Síla, jež byla probuzena jógickými cviky a který prochází středem míchy) a koncentruje ji na místo mezi obočím. Někdy dosahuje svrchované, zářící Puruša (Nejvyšší Bytost, Átma v člověku) těmito jógickými cvičeními.

To jest umožněno tomu, kdo věnoval celý svůj život cvičením Jógy, a tomu kdo dosáhl dokonalé kontroly nad Pranou neboli nad životním dechem neustálým cvičením Pránayámy (ovládání a kontrolu dechu, zadržování vitálních energií).

(srovnej V – 27, VI – 10 a 14)

11. Komentář: Para-Brahman (Svrchovaný Brahman), ten který jest symbolizován posvátnou slabikou ÓM, ten jest nejvyšším stupněm nebo svrchovaným cílem člověka. Tyto ideje jsou vyjádřeny v Kathopanišád, Jama pravil k Naciketasovi: „Cíl, o kterém všechny Vědy promlouvají, o kterém všechny autority prohlašují a kterého chtějíce dosáhnout, lidé vedou život Brahmocarina, o tomto cíli ti krátce povím. Jest to „ÓM““. Satyakama, syn Sibi, tázal se Pippalada: „Ó Bhagavat (ten, kdo má šest přívlastků). Jestliže někdo z lidí medituje až do smrti o slabice ÓM, do kterého světa se dostanou touto činností?“ Pippalada odpověděl: „Ó Satyakama. Slabika ÓM jest vskutku vyšším a nižším Brahmanem (Brahman – Bůh jako Stvořitel). Ten, kdo medituje o vyšším Puruša (nejvyšší bytost) touto slabikou ÓM po tři Matras (časová jednotka), ten jest uveden do Brahmaloaka, čili do světa Brahmova“ (Prasnopanišád).

Pranava (posvátná slabika) ÓM jest považována buď za označení Para-Brahman (Nejvyšší Svrchovanost), nebo za Jeho symbol, podobně jako idol. Slouží osobám o tupém a prostředním intelektu jako prostředek k uskutečňování Para-Brahman.

12. Komentář: „Když byl opustil domov“ znamená kontrolu všech smyslů cvičením Pratyahara (dokonalé odtažení mysli od předmětů smysly vnímatelných). I když smysly jsou kontrolovány, mysl bude chtít prodlévat u předmětů, které vnímáme smysly. Proto mysl musí být omezována neboli upřena do lotosu srdce, a tím všechny Vrittis (myšlenkové vlny) jsou rovněž kontrolovány. Celá Prána jest nyní odvázána a upřena na vrcholek hlavy, což slovně Brahmarandhra neboli otvor Brahmův.
15. Dospěvše ke Mne, tito Mahatmas, neboli velké duše, nikdy nejsou poslání na tuto zemi utrpení, která není věčná, jelikož oni dosáhli nejvyšší dokonalosti neboli Mókša.

Komentář:

Narození, to jest domov utrpení neboli sídlo zármutku, které pochází z těla. Studujte Garbhopanišád. Povahu utrpení, to znamená, jako děcko jest omezováno v lůně matčině, jak jest stlačováno během průchodu poševním kanálem a hrdlem lůna. Dále děcko jest velice dotčeno Prasuti Vayu (dodáváním vzduchu).

Mahatmas (veliké duše) jsou osvobozeny od Radžas (vášnivost a neklid) od Tamas (nevědomost, netečnost), dospěvše ke Mně. Toto označuje Krama-Mukti (postupné osvobozování). Věřící prochází stezkou Dévajána (cesta Bohů, jedna z cest, po níž se ubírá jedinec, který jest obdařen jástvim po opuštění fyzického těla) v důsledku síly svých Upasána (bohoslužba, kontemplace na Božstvo, oddaná meditace, doslovně sezení na blízkou), dosahují Brahma-loka neboli Satya-loka (svět Pravdy) a těší se zde Božskému Aišvarya (nevycherpatelné bohatství) a pak dosahují Kaivalya Mókša (moudrý, který dosahuje sjednocení s Bohem ještě za živa) pomocí Brahma Džyana (přímé poznání Boha), po dobu kosmické (Pralaya – vesmír se ponořuje buď do neprojevené kosmické energie nebo do základu absolutní skutečnosti).

Ti z Mahatmas, kteří dosáhli Mókša (osvobození od turnusu rození a umírání), nerodí se znovu. Ti, kteří Mne nedosáhli, znovu se narodí na tuto zemi.

16. Všechny světy, Ardžuno, světy Tvůrcovy a světy jeho tvorstva jsou podrobeny tomu, aby se znovu zrodily, avšak ten, kdo dosáhne Mne, se již nezrozuje.

17. Druhá polovina komentáře:

Svět jest absorbován v Avyaktam nebo v Neprojeveném stavu nebo Mula-Prakriti (neviditelné) během kosmické Pralaya (involuce světa). Právě tak, jako strom zůstává ve skrytém stavu v semeni stromu, právě tak tento celý vesmír zůstává ve skrytém stavu ve formě semene v Mula-Prakriti během Pralaya. To jest moc Brahmova. Znovu svět jest promítnut na počátku Maha Kalpa (evoluce). Přichází pak kosmický rozbřesk nebo kosmický den. Tento věčný rytmus kosmického dne a kosmické noci (evoluce a involuce) jest udržován v makrokosmu.

Nic z toho, co přijde pod toto neustálé se pohybující kolo kosmického dne a kosmické noci, netrvá věčně. To jest ten důvod, proč vidoucí z Upanišád, Moudří ode dávna žili v transcendentálním Para-Brahman (Nejvyšší Bůh), v Nezhynutelném Átma, nezničitelném Puruša (Nejvyšší Bytost), ve Svrchovaném cíli života, v Nejvyšším účelu člověka, který jest mimo kosmický den a mimo kosmickou noc. Právě tak, jako semena, která zmrzla mohou stěžít klíčiti, tak i ti, kteří dosáhli Nezhynutelného Brahmána, Absolutna, Věčna, nemohou se navrátit nazpět na tento svět zármutku, utrpení a bídy. Oni neznají ani dne, ani noci. Jsou zajedno s existencí.

To, co je projeveno, i to, co není projeveno, prodlévá v Brahmanu. Brahman jest mimo projevené a mimo neprojevené. Je-li svět a tělo zničeno, Brahman zničen není. Vlny na oceáně se zvedají a utišují se, avšak oceán zůstává nedotčen. Právě tak světy vznikají a zanikají, avšak Brahman, původce všeho, pramen Mula-Prakriti (Neviditelný původ vnějšího

světa), zůstává provždy nedotčen. Právě tak, jako ornamentová ozdoba ze zlata povstává ze zlata a do zlata se vrací, je-li zlatá ozdoba roztavena, právě tak i všechny světy pocházejí z Brahmana a do Brahmana se vrací. Zlato není nikterak dotčeno tím, jaké různé tvary se z něho vyrábějí, jako třeba náušnice, náramky, ozdoby na nohu. Právě tak Brahman není dotčen ani v nejmenším promítnutím a zničením světů a těl lidí. On zůstává neustále tím, čím jest.

24. Oheň, světlo, denní čas, dorůstající luna, šest měsíců, po kterém slunce postupuje k severu (k letnímu slunovratu) – když v tento čas odcházejí lidé, kteří znají Brahmana, jdou k Brahmanovi.

Komentář:

Toto jest Uttara-marga nebo Dévayana, stezka, neboli severní stezka nebo stezka světla, po které jogínové jdou k Brahmanu. Tato stezka vede ke spáse. Tato stezka uvede oddané k Brahma-loka. Šest měsíců Uttarayana jde od prostředka ledna do prostředka července. Toto časové období jest považováno jako vhodný čas pro umírání. Jasný popis těchto dvou stezek, o kterých se zde promlouvá, jest v Candogya Upanišádě, Kaushitiaki Upanišádě a Brahma sútry. (kapitola IV – 3 a 4, II – 18 až 21)

„Když odcházející duše vstoupila na cestu, která počíná se světlem, dosáhnuvši cesty Bohů, přichází ke světu Agni (princip ohně, Bůh ohně), ke světu Vayu (Bůh větru, vzduch, Prána, životní síla), ke světu Varuna (Božská inteligence, která ovládá vodní prvek), ke světu Indra (Bůh deště, Pán smyslů), ke světu Pradžapati (Bůh Stvořitel), ke světu Brahma.

„Tyto duše odcházejí ke světlu, od světla ke dni, ode dne k dorůstající polovině měsíce, od poloviny dorůstající lunny k šesti měsícům, kdy slunce postupuje k severu, od těchto šesti měsíců k roku, od roku k Aditya (Sluneční Bůh).“

„Když člověk odchází z tohoto světa, přichází k Vayu. Tu Vayu uvolní pro něho prostor jako otvor v kole, a skrze tento otvor člověk stoupá výše, přichází k Aditya.“

„Od měsíce k blesku; zde osoba, která není mužem (Amanava Puruša – nadčlověk – nejvyšší Bytost, Átma v člověku) vede jej k Brahmovi.“

Pojem „čas“ je zde užit ve smyslu stezky nebo etapy na stezce. „Oheň“ a „světlo“ to jsou božstva, která vládou nad časem. Denní čas jest božstvo, které vládne nad časem dne. Jasných čtrnáct dní jest božstvo, které vládne nad přibývajícím měsícem, to jest nad čtrnáctidenním, po které měsíc přibývá. Šest měsíců severního slunovratu – jest božstvo, které vládne nad dobou, po kterou se slunce ubírá k severu.

Toto jest stezka Osvícení, která vede k Osvobození.

Dživanmuktové, kteří dosáhli vědění o Já, neodcházejí. Jsou absorbováni k Brahmanu. Dživanmuktové, kteří dosáhnou Kaivalya-Mókša (sjednocení s Brahmanem ještě za života na zemi) neboli bezprostřední spásy, pro ně není místa, kam by odešli nebo odkud by přišli. Sjednocují se s Brahmanem vše pronikajícím.

Každý stupeň znamená „úroveň“ nebo stav vědomí, nebo stupeň čistoty nebo osvětlení. Vyskytují se jasné objekty během cesty. Dosahuje se osvětlení nebo vědění, jde-li kdo touto stezkou. Proto jest nazývána stezkou světla.

25. Jogínové, kteří krácejí po cestě kouře, noci, ubývající lunny a šestiměsíčního pochodu slunce k jihu, dosahují lunárního světla a vrací se opět k tomuto životu.

Komentář:

Toto jest stezka Pitrijana, nebo stezka temnoty nebo stezka předků, která vede ke znovuzrození (opětnému narození). Ti, kteří činí oběti Bohům a další milosrdné činy a kteří

očekávají plody své práce, jdou do Candra-loka touto stezkou a vracejí se na tento svět, když ovoce jejich karmy jest vyčerpáno.

„Kouř“, „noční doba“, „doba ubývání luny“ a „doba šesti měsíců, po kterou slunce jde k jihu“, to vše jsou božstva, kterým podléhá kouř a časové rozpoložení. Označují stupeň nevědomosti, připoutanosti a vášně. Na této cestě jest kouř a předměty o tmavé barvě. Není osvětlení, když někdo jde po této stezce. Je to způsobeno Avidya neboli nevědomostí. Proto jest nazývána stezkou temnoty nebo kouře.

26. Světla a temná stezka světa jsou vskutku věčné; ze světla se člověk nenavrací, temná vede k návratu.

Komentář: Světla stezka jest stezka k Dévas Dévayana (cesta Bohů, po které se ubírá jedinec, obdařený jástvím, po opuštění fyzického těla). Tmavá stezka jest Pitris (předků). Pitriyana (cesta předků, po které jde duše jedincova po smrti, jestliže za života konala dobré skutky a získala zásluhy, vystupuje do oblasti měsíce, aby se těšila z ovoce svých činů). Tyto dvě stezky nejsou k dispozici celému světu. Světla stezka jest určena pro zbožné a tmavá pro Karmina (ti, kteří provádějí Védické oběti), jako třeba Agnihotra (věčný oheň udržovaný hospodářem, zápalná oběť). Samsara (život opakované smrti a znovuzrození) jest věčná a tudíž obě stezky jsou rovněž věčné.

„Svět“, zde znamená Upasaka neboli zbožné a Karmins.

Pitri-loka (svět, který jest obýván božskou hierarchií předků) neboli Candra-loka jest Swarga neboli nebe.

27. Komentář: Zná-li jogín povahu obou těchto stezek a důsledky z nich vyplývající, neztrácí nikdy schopnost, aby rozlišoval. Jogín, který ví, že stezka Dévayana nebo stezka světla vede k Mókša (osvobození), nebo Krama-Mukti (postupné osvobození; věřící postupně jde do světů Brahmy, odtud pak teprve dosahuje Kaivalya – svrchované nezávislosti, svrchované svobody) a stezka temnoty k Samsara neboli k světu rození a umírání, není již oblouzen. Znalost těchto dvou stezek slouží jako kompas nebo maják, který vede jogína v každém okamžiku.

IX.

1. „Tobě, který uštěpačně nekritizuješ, odhalím nyní největší tajemství a znalost spojenou se zkušeností (Sakšatkara neboli realizace, prožití Absolutna); toto vědění tě osvobodí od zlého.“
2. Komentář: V tomto verši Pán Krišna vysoce oceňuje znalost Brahmana za tím účelem, aby vzbudil veliký zájem v žácích, aby jej dosáhli urychleně. V této Královské Vědě neexistuje ani slepá víra ani čachrování s vírou. Pravda, výtečné Tajemství (Átma nebo Brahman nebo Absolutno) může býti přímo pochopeno intuicí nebo bezprostředním postřehnutím. Věda o Brahmanu jest nejnádhernější ze všech věd. Jest to věda věd. Z věd ta nejvyšší, z tajemství to nejhlubší, z očišťovatelů největší. Vědění o Brahmanu jest nejlepším očišťovatelem. Proměňuje kořeny všech karm a všechny karmy, které se nahromadily během mnoha tisíc narození, v popel mrknutím oka. Ničí Avidya (nevědomost) spolu s jejími účinky. Prayacitta neboli pokání nemůže odstraniti všechny hříchy. Ruší účinek jednotlivého hříchu, a to jen do jistého stupně. I když jest hřích smyt, účinek tohoto hříchu zůstává v nepatrném stavu v mysli a nutí člověka, aby hřešil v příštím životě. Avšak znalost o Já ničí rychle všechny hříchy v jejich hrubé i jemné formě, které se nakupily v mnoha tisících narození spolu s nevědomostí, jejich příčinou. To je ten důvod, proč tato Královská Věda jest neúčinnějším

Očišťovatelem Kauzální tělo Dživy (jedince, který jest obdařen jástvím) se jmenuje Mula Avidya. Nevědomost neboli závoj nevědomosti, který zahaluje viditelné předměty tohoto světa, se jmenuje Tula-vidya nebo Avastagya.

Znalost Átma není v nesouladu s Dharma (povinností a obřady, prováděné rodinou podle nařízení Písem). Jest to ovoce všech činů, vykonaných v mnoha zrozeních bez očekávání odměny. Dále: Znalost o Brahmanu může býti velmi snadno dosažena. Mohli bychom si mysliti, že toto vědění bude míti brzo svůj konec, jestliže bylo jej snadno dosaženo, je-li jeho účinek vyčerpán. Tomu tak není. Toto vědění jest nepomíjivé. Trvá pro vždycky svojí vlastní září. Ten, kdo okusil tohoto nektaru Nesmrtelnosti, byť jen jedenkrát, stává se nesmrtelným. Tudíž vědomost o Brahmanu jest zajisté žádoucí. Budete museti zápasiti velmi tvrdě, abyste jí dosáhli v tomto zrození, jelikož jest to velmi nesnadné, aby bylo dosaženo narození jako člověk.

4. Celý tento svět jest proniknut Mnou v Mém neprojeveném aspektu; všechny bytosti existují ve Mně, avšak Já v nich nedlím.

Komentář:

„Avykathamurthi“: Para-Brahman – Neprojevený, jenž je nepostřehnutelný smysly, avšak poznatelný intuicí. Všechno to, co existuje, od Brahmana až dolů k mravenci nebo k lupenu trávy, dlí v transcendentním Para-Brahmanu (Svrchovaný Bůh jako Stvořitel). Všechno to nemá samostatné existence; existují prostřednictvím Já, které jest oporou pro všechno, kteréžto Já jest v jejich základě.

Nic zde na zemi neobsahuje Jej. Jelikož Brahman jest Já všeho bytí, mohli bychom si představit, že On dlí v něm. Avšak tak tomu není. Jak by tomu také mohlo býti? Jak by Nekonečno mohlo býti obsaženo v konečném předmětu? Brahman nemá nijaký vztah nebo spojení s jakýmkoliv hmotným předmětem, na rozdíl od stolu nebo od židle, která má spojení s podlahou nebo s člověkem nebo s knihou. Brahman tudíž nedlí v těchto bytích. To, co nemá vztah nebo spojení s předměty nebo s bytostmi, nemůže býti obsaženo v nějaké nádobě, v nějakém kmeni stromu, v pokoji nebo ve schránce. Átma není zakořeněno v nijakém z těchto tvarů. Átma není obsaženo ani v jednom z těchto tvarů, právě tak, jako éter není obsažen v jakékoliv formě nebo v jakémkoliv útvaru, i když všechny tvary pocházejí z éteru.

Všechny bytosti se zdají, že žijí v Brahmanu, avšak toto jest iluzí. Když tato iluze zmizí, nikde nezůstane nic, s výjimkou Brahmana. Zmizí-li Avidya neboli nevědomost, kteráž je příčinou této iluze, zmizí i idea o existenci těchto bytostí.

Ve verších 4 a 5 Pán používá paradoxu nebo zřejmého protikladu:

„Všechny bytosti dlí ve Mně a přece ve Mně nedlí; Já v nich nedlím.“

Pro člověka, který hluboce myslí, neexistuje zde vůbec skutečného protikladu. Právě tak jako prostor má v sobě všechny bytosti a přece není jimi dotčen, tak i Para-Brahman obsahuje všechno a přece není ničím dotčen. I Mulaprakriti (neviditelná kauzální hmota), klín pro tento svět, jest udržována při životě Para-Brahmanem. Para-Brahman nemá nijaké opory nebo kořene. On spočívá ve Svě vlastní prapůvodní slávě. (srovnej VII – 12 a 24; VIII – 22)

12. Pošetilí v nadějích, samolibí v jednáních, marniví ve svém vědění, a bez poznání pravdy, podobá se jejich zdánlivá přirozenost přirozeností Rakšasas a Asuras.

Komentář:

Udržují marně naděje, neboť nelze klásti naději v pomíjející tvary. Tyto naděje jsou pošetilé, ježto usilují o dočasné hodnoty a pomíjejí hodnoty věčné. Jsou to marné činy, ježto nejsou konány jako oběti Pánu. Agnihotra (zápalná oběť) a další podobné akce, které oni provádějí, nepřinášejí užitek, jelikož oni urážejí Pána. Jsou bezcitní. Nedovedou rozlišovati. Nemají ponětí o věčném Átma (Já). Uctívají toliko svoje těla. Zanedbávají svoje vlastní Já. Konají

ohavné zločiny a kruté činy. Kradou majetek druhých a vraždí. Sdílejí povahu Rakšasas a Asuras. Rakšasas jsou vášnivci. Asuras jsou Tamasic (démoni – temní). „Prakriti“ zde znamená Swabhava (vrozená přirozenost).

Vidí pouze zevní lidské tělo. Nemají ponětí o Já, které dlí uvnitř těla. Nepostřehují Boha ve vesmíru. Žijí jedině proto, aby jedli a pili.

Ten, kdo chová naději, že obdrží ovoce za svoji práci, bez milosti Boží, přechovává marnou naději a koná marné skutky. Takoví pracovníci jsou Džadas (necitelní, neinteligentní). Jejich činnost nemůže poskytovat nezávadného ovoce. Všemohoucí Bůh, který zná vztah mezi činností a jejím ovocem, může osvobodit člověka od následků jeho činů. Ten, kdo čerpal vědění z knih, které nepřipouštějí existenci Átma a které nepojednávají o Átma, má nehodnotné vědění. Takovéto vědění nepřinese nijakého ovoce. Vědění, které jest čerpáno z knih Adhytmic (duchovních), které pojednávají o Brahmanu, může dávat ovoce. (srovnej VII 15, XVI – 6 a 20)

14. Komentář: Titi Mahatmas zpívají o Moji slávě. Vyslovují Moje jméno. Studují a recitují Upanišády. Poslouchají výklad Srutis (Vědy, zjevené Písmo Indů) od Gurua (učitele), meditují o Nirguna Brahman (Absolutním Bohu). Snaž se o Sattvické (čisté) ctnosti jako jest trpělivost, milosrdenství, kosmická láska, snášenlivost, shovívavost, pravdivost, čistotnost.

Kontrolují smysly a upevňují mysl. Dodržují svoje sliby v Ahimsa (neublížování živým tvorům), Satyam (pravdivost) a Brahmacarya (dodržování celibátu). Uctívají Mne s velikou vírou a s oddaností, uctívají vnitřní Já, ukryté v jejich srdcích. Jelikož novic nemůže uvidět Boha tváří v tvář, bude muset nejprve mít úctu ke svému Guruovi a považovat jej za Išvaru nebo za Brahmana.

15. Komentář: Jiní opět obětující svoji moudrost, to znamená postřehující Já ve všem, zbožňují Mne, jenž jsem Jediný a rozrůzně všudy přítomný. Považuji všechny tvary, které vidí, jako tvary Boží, všechny zvuky, které slyší jako jména Boží. Vše, co požívají, dávají jako obětování Bohu.

Někteří Jej uctívají s vědomím, že existuje toliko jedna jediná Realita – Satcitonanda Para-Brahman (Bůh jako oceán inteligence, bytí a blaženosti). Ztotožňují sebe samy s Pravdou neboli s Bohem. Toto jest Adwaita postoj (monizmus) Véd. Někteří uctívají Boha, činíce rozdíl mezi Bohem a mezi sebou samými, s mentálním postojem mistra a služebníka. Toto jest dualistický postoj Dwaitinů. Někteří uctívají Boha s tím, že věří, že Bůh existuje jako různá Božstva, Brahma, Višnu, Rudra, Šíva a další. „Visvathomukham“: Jiní Jej uctívají jako Toho, který vzal na Sebe všechny ty rozmanité tvary ve světě, který existuje ve všech tvarech jako s tváří obrácenou na všechny strany (jediný Bůh, který existuje ve všech různých tvarech se Svým obličejem, dívajícím se na všechny strany). (srovnej IV – 33)

18. Komentář: Jsem Cíl, ovoce činnosti. Ten, který vyživuje a ochraňuje, jest manžel. Jsem Svědkem dobrých a závadných činů, které konají všichni Dživas (individuální duše). Jsem Bydlištěm, kde všechny živoucí bytosti dlí. Jsem útočištěm zarmoucených. Zbavuji trápení ty, kteří hledají útočiště u Mně. Jsem Přítelem, to znamená, konám dobro, aniž očekávám odměnu. Jsem Pramenem tohoto vesmíru. Ve Mně celý svět jest rozpuštěn. Jsem nejvyšší oporou nebo Základem tohoto světa. Jsem domem pokladů, z něhož se žijící bytosti budou v budoucnu těšiti. Jsem Nezhynutelnou Setbou, to jest příčinou původu všech bytostí.

19. Komentář: Vyzařuji teplo ve tvaru Slunce. Posílám déšť v podobě Indra v době monzunu a odvolávám jej během osmi měsíců.

„Sat“: Bytí; projevený svět (účinek).

„Asat“: Nebytí; to, co nebylo projeveno (příčina).

Nebytí neznamená nicotnost. Jemná, neprojevená příčina jest definována jako nebytí. Átma nebo Brahman nebo Věčno nemohou nikdy být nebytí.

Existují povždy. Jest to Absolutní Existence. Řeknete-li, že jemná, neprojevená příčina jest něčím, není možno, abychom pochopili, že bytí pochází z ničeho. Srutis (Svatá Písma) říkají: „Jak může bytí povstati z nebytí?“ (Chandogya Upanišáda). Jest to zcela absurdní, že bytí povstalo z nebytí (z ničeho).

Pro studenta Védanty jest Brahman nebo Absolutno pojmem Sat, čili existence, poněvadž Ono neustále existuje, jest neměnné. Tento projevený svět jest Asat neboli nereálný. Pro lidi, kteří jsou světsky založení, kteří nemají ani porozumění pro Brahmana ani vědění o Něm, kteří jsou vybaveni hrubou a nečistou myslí, kteří nemají ostrého a jemného intelektu, kteří mohou vnímatí toliko hrubé tvary, jest tento projevený svět Sat (čili existence), a to, co je jemné a neprojevené, čili Mula-Prakriti, příčina a kořen tohoto projeveného světa, jest Asat. Pro ně i Brahman jest Asat. To, co jest neprojeveno, souvisí s Mula-Prakriti a s Para-Brahman (Nejvyšší Bůh), ježto obojí jest skryto.

Každý předmět má tři stavy, totiž hrubý (strnulý), jemný (Sukšma), jemnější forma hmoty než je forma fyzická a příčina (Karana – neprojevená latentní příčina, která v dané době vezme na sebe tvar v podobě postřehnutelného účinku. Hmotná příčina kosmu v období Pralaya, kdy je kosmická energie v potencionálním stavu). Mahakaranam veliká bezpříčinná příčina, jest Para-Brahman. Hrubý a jemný stav hmoty jsou účinky Karana. To co vidíte vně, jest fyzické tělo. Fyzickým tělem pohybuje astrální neboli jemné tělo, které jest utvořeno z mysli, z Prány a ze smyslů. Kauzální (příčinné) tělo jest základním neboli semenným tělem. Z něho povstalo tělo jemné a tělo hrubé. Vezměme si za příklad strom oranžovník (pomerančovník). Kůra jeho jest fyzickým tělem; vnitřní dřev jest jemným tělem; příčinné tělo, které dává povstati dřevu a kůře, jest semenným tělem. Toto jest pouze přibližné přirovnání. Z něho vidíme, že oranžovník má vedle hrubého a jemného i příčinné tělo. Lidé světsky založení spatřují pouze fyzické tělo a považují je za Sat (existenci). Pro ně astrální a příčinné tělo jsou Asat (neexistující).

20. Ti znalci svatých knih, kteří pijí nápoj Soma, a kteří byli očištěni od hříchu, kteří Mně obětují a modlí se o to, aby přišli do Království nebeského, dosahují svatého světa Pána Bohů a těší se v nebi z božských radostí Bohů.

Komentář:

Mnozí snaživci se dostanou nahoru na jistou hořejší příčku žebříku Jógy. Jsou neodolatelně smetení pokušeními vyšších úrovní (úroveň Swarga-nebe; úroveň Gandharva-nadpozemské bytosti). Oni ztrácejí schopnost, aby rozlišovali a správně porozuměli a následkem toho se ukolébávají v nebeských potěšeních. Obyvatelé vyšších úrovní, bytosti zářící, svádějí snaživce různými způsoby. Říkají snaživcům: „Ó jogíne, my se velice těšíme z tvých Tapas (asketické odříkání) a z tvojí nevášnivosti, duchovních cvičení a božských vlastností. Toto jest úroveň, kde můžeš s konečnou platností spočinouti, které jsi si zasloužil svými zásluhami a svými Tapas. My všichni jsme tvými služebníky a budeme splňovati tvoje přání a příkazy. Zde jest pro tebe nebeské vozidlo. Můžeš jeti kamkoli ti je libo. Zde jsou nebeské děvuchy, aby ti byly k službám. Potěší tě svojí nebeskou hudbou. Zde jest Kalpa Vrikša, která ti dá vše, co budeš potřebovati. Zde jest nebeský nektar ve zlatém poháru, který tě učiní nesmrtelným. Zde jest nebeské jezero svrchovaného potěšení. Můžeš v něm svobodně plovati.“

Málo obezřetný jogín bývá snadno unesen lákáním Dévas (božstev) a sladkými květnatými řečmi. Podlehe falešnému Tušti neboli uspokojení. Má za to, že dosáhl nejvyššího cíle jógy. Podlehe svodům a jeho energie jest rozptylována různými směry. Jakmile jsou jeho zásluhy vyčerpány, navrací se na tuto pozemskou úroveň. Bude museti započítati znovu se stoupáním na duchovním žebříku. Avšak jogín, který setřásl vášně, který jest vybaven ostrým rozlišováním, odmítne nemilosrdně tyto svody Dévas (božstev), kráčí směle po svojí

duchovní stezce a neustane dříve, dokud nedosáhne nejvyšší příčky na žebříku jógy, nebo nejvyššího bodu na pahorku vědění nebo Nirvikalpa Samadhi (nadvědomý stav, v němž není mysl, ani Triputi (trojice – pozorovatel, pozorování a pozorované) ani myšlenek). Jest si úplně vědom toho, že potěšení Swarga neboli nebe jsou právě tak bezcenné jako potěšení tohoto iluzorního světa. Radosti této nebeské oblasti jsou velmi jemné, neobyčejně intenzivní a výstředně opájející. To jest ten důvod, proč snaživec, který není dostatečně obezřetný, který není dostatečně bdělý, který se dá snadno strhnout vášněmi, podléhá snadno svodům těchto vyšších úrovní. I na tomto fyzickém světě, na Západě a v Americe, kde jest hojnost dolarů a liber šterlingů, lidé se potěšují jemnými a intenzivními smyslovými radostmi. Každodenně vědci odkrývají nové vynálezy, nové způsoby smyslových potěšení pro uspokojování nezbedných a revoltujících smyslů. I střídavý člověk prostých způsobů, který přijde z Indie do Ameriky, stane se jiným člověkem, žije-li tam po určitý čas. Podlehne svodům. Taková jest síla Maya. Takový vliv vyvinují svody. Taková jest síla smyslů. Člověk, který jest nadán intenzivním rozlišováním, setrvávající nevášnivostí, dobrou Vicara-Sakti (síla pátrání), vroucí touhou po Osvobození, může se postavit na odpor pokušení a jen takový člověk může být opravdu šťastným. On jediný může dosáhnout nejvyššího cíle životního, konečné blaženosti, nebo vznešené vize Nekonečna.

„Oběti“: Uctívají Mne jako Vasus (otec Krišnúv) a jiná Božstva (Adityas – božstvo slunce) oběťmi, jako je oběť Agništoma.

Indra jest Pánem Dévas (božstev). Jest nazýván Satakratu, poněvadž vykonal sto obětí. Božské radosti jsou nadpřirozené (Aprakrita) radosti.

„Divya Bhoga“: Potěšení, které jest mimo dosah člověka, nebo radost, která může být prožívána pouze nebeským tělem Dévas (božstvy), nebo radost, která jest poskytována Dévas (božstvy) v Nebeském světě. Výraz „bhoga“, znamená smyslové potěšení. Přes to, že nebeské radosti jsou velmi něžné povahy, jsou to pouze smyslové radosti. (srovnej II – 45)

32. Komentář: V Indii ženy a Šúdrové jsou vyloučeni společenskými pravidly ze studia Véd. Čeho jest zapotřebí, to jest zbožnost. Není zapotřebí, aby zde byly rodinné tradice. Slon Gadžendra měl Mne v paměti s oddaností a dosáhl Mne přesto, že byl zvířetem. I ten nejnižší, i ten nejhříšnější může Mne dosáhnout, má-li víru a zbožnost, opakuje-li a prozpěvuje Moje jméno a když na Mne neustále myslí, aniž myslí na něco jiného.

Prahlada byl démonem a přes to svojí zbožností Mne přinutil k tomu, aby se vtělil jako Narasimha. Zrození jest nehmotné. Zbožnost, to jest vše. Gopis (zbožňovatelky Pána Krišny) Mne dosáhly svojí zbožností. Kamsa a Ravana dosáhli Mne prostřednictvím bázně. Sisupala dosáhl Mne prostřednictvím nenávisti. Narada, Dhruva, Akruva, Suka, Sanatkumara a jiní dosáhli Mne svojí zbožností. Nandan, muž z nízké kasty, avšak veliký zbožňovatel Pána Šívy, měl přímý Daršan (vize, zjevení) Pána Nataradžah v místě Cidambaram-Raidas, povoláním příštípkář, byl velikým zbožňovatelem. V duchovním životě nebo v Adhyatmické sféře (očistěné mysli) zmizí všechny vnější rozdíly, co do kasty, barvy pleti a co do náboženského vyznání. Sabari, i když Bhilini rodem, byl velikým zbožňovatelem Pána Rámy.

4. Komentář: Naplň svoji mysl Mnou. Upněte svoji hlavu, srdce a ruce ke Mně. Uved'te svoje srdce do souzvuku se Mnou. Staňte se opravdovým zbožňovatelem. Zajistíte si věčné blaženství. Jakmile poznáte Mne, zvítězíte nad smrtí.

Celé bytí člověka by mělo být odevzdáváno Bohu bez jakékoliv rezervy. Stane-li se tak, celý život dozná podivuhodné přeměny. Budete mít vizi Boha všude. Všechny zármutky a utrpení zmizí. Vaše mysl se sjednotí s božským vědomím.

Právě tak jako éter, který je v hrnci, se sjednotí s vesmírným éterem, když omezující předmět, to jest hrnec, jest rozbit, jako Ganges a Brahmaputra, zbavující se svých jmen a tvarů, sjednotí se s oceánem, tak i moudrý se zbavuje Avidya (nevědomosti) a všech

druhů omezujících přívlastků pomocí Brahma Sakšatcara neboli pomocí přímé realizace Já a stane se sjednoceným s Para-Brahma (se svrchovaným Bohem).

„Yukta Samadaya Cittam“ – ustálený v myšlenkách, upřev takto mysl na Boha. „Aham Hi Sarvešam Bhutanem Átma Ca Gathi“ – Já jsem Já všech bytostí a Já jsem nejvyšším cílem. (srovnej V – 17, VII – 7 a 14, XVIII – 65)

Tato kapitola jest známa pod jménem Adhyatma jóga.

X.

4. Stav jako: Intelekt, moudrost, rozpoznání iluze, odpouštění, pravda, sebekázeň, klidnost, štěstí, utrpení, existence nebo narození, ne-existence neboli smrt, bázlivost i nebázlivost jen ze Mne vycházejí.
5. Neublížování, vyrovnanost mysli, spokojenost, sebevláda, činění dobrých skutků, dobrá pověst, nevalná pověst, tyto různé vlastnosti bytostí vznikají jedině ze Mne.

Komentář:

Ahimsa, to značí neublížovati živým bytostem ani myšlenkou, ani slovem, ani skutkem. Samata (vyrovnanost mysli), to jest takový stav, ve kterém není ani Raga (sympatie), ani Dwesa (antipatie), přijdeme-li do styku s příjemnými nebo s nepříjemnými předměty. Při tom neexistuje ani Harša (rozveselenost), když se setkáme s příjemnými okolnostmi, ani Soka (deprese), přijdeme-li do styku s předměty nepříjemnými. Tušti znamená uspokojení. Člověk uspokojený nemá námitek, přijde-li do styku s jakýmikoliv okolnostmi prostřednictvím Prarabdha (část karmy, která určuje nynější život). Jest prost chamtivostí a následkem toho je jeho mysl klidná. Uspokojenost činí člověka velmi bohatým. Uspokojenost ničí chamtivost. Chamtivost činí i bohatého člověka nejchudším žebrákem. Člověk chamtivý jest neustále neklidný. Tapas (asketické odříkání) jest omezování smyslů s tělesným omezováním provozováním Candrayana (postění) a s provozováním Kriscara Vratas (poznenáhlá újma v přijímání potravy). Síla těla a síla smyslů jest zredukována uložením si pústu.

Dánam jest dobročinnost. Znamená to rozdělovati svoje vlastní věci mezi druhé podle vlastních prostředků, nebo rozdělování rýže, zlata, oblečení a podobných věcí, osobě, která jest toho hodna, na správném místě a ve správném čase, aniž za to očekáváme odměnu.

„Yasa“: Dobrá pověst v důsledku Dharma neboli ctnostných činů.

„Ayasa“: Nevalná pověst nebo hanba v důsledku Adharma neboli neřestných, zvrhlých činů.

Všechny tyto různé druhy vlastností živoucích bytostí vznikají jedině ze Mne, z Pána světů, podle toho, jaká jest Karma té které bytosti.

6. Sedm velkých Rišiů a čtyři prvotní zákonodárci (Patriarchové, Duchové, kteří byli zrozeni z Brahma, kteří měli sílu jako Já, ježto jejich mysle byly upřeny na Mne), se narodili z Mojí myšlenky; z nich pocházejí tito tvorové ve světě.

Komentář:

Na počátku jsem byl Já sám a ze Mne povstala mysl a z mysli byli vytvořeni tito Rišiové v počtu Sedmi, jako Bhrigu, Vasišta a jiní, čtyři starobyli Kumaras neboli mladiství panici Sanaka, Sanadana, Sanat Kumara, Sanat Sudžata, jakož i čtyři Manus z uplynulých věků, známí pod jménem Savarnis, kteří všichni upírali svoje myšlenky výlučně ke Mně a byli proto nadáni božskými silami a Svrcovaným věděním.

Čtyři Kumaras, cudní, asketičtí mladíci odmítli ženiti se a ploditi potomky. Dalí přednost tomu, že zůstali Naištik Brahmacariové (kdo složil slib doživotního celibátu a přebývání

v domě učitelově) a cvičili Brahma Vicara (dotazování se po Bohu) a hlubokou meditaci o Bohu neboli o Absolutnu.

Všichni byli zrozeni Mnou jedině myslí. Všichni byli z myslí zrozeni synové Brahmovi. Nebyli zrozeni z lúna jako obyčejní smrtelníci. Lidé, dnešní obyvatelé této planety, jsou syny Manu. Manus jsou z myslí zrození synové Brahmovi. Tato stvoření, která se skládají z bytostí pohyblivých i nepohyblivých jsou stvořena ze sedmi velikých Rišiů a ze čtyř Manus. Velicí Rišiové byli původní učitelé Brahma-Vidya (poznání Brahmana, božská moudrost) nebo prastaré moudrosti Upanišád. Manus byli Vládcové lidstva. Sestavili zákoník o chování se neboli zákony Dharma (chování se podle předpisů Písem) pro vedení a povznášení lidstva.

Sedm velikých Rišis představuje rovněž sedm úrovní. V makrokosmu Mahas neboli kosmické Buddhi (intelligence), Ahankar neboli kosmický egoizmus a pět Tanmatras (atom, základní element v nediferencovaném stavu) neboli pět základních prvků, ze kterých pět velkých prvků, to jest země, voda, oheň, vzduch a éter reprezentují hrubý tvar. Těchto sedm úrovní představuje sedm velkých Rišiů. Tento hrubý vesmír s bytostmi živými a neživými a jemný vnitřní svět povstaly z hořejších sedmi Tattvas neboli ze sedmi principů. V terminologii Puram těchto sedm Tattvas bylo symbolizováno a byla jim dána lidská jména. Bhrigu, Atri, Pulastya, Pulah, Kratu, Vasišta, Marici (za Bhrigu), to je těchto sedm velikých Rišis.

V mikrokosmu Manas (mysl) Buddhi (intelekt), Citta (podvědomí) a Ahankar (egoizmus) byly symbolizovány jako čtyři Manus a byla jim dána lidská jména. Prvá skupina tvoří základ Makrokosmu. Druhá skupina tvoří základ mikrokosmu (jednotlivců). Tyto dvě skupiny tvoří tento rozlehlý vesmír vědomého života.

Mad-bhava: Mající život ve Mně; Mého jména.

11. Ze soucitu přebývám v jejich Já, rozptyluji temnotu, která se zrodila z nevědomosti, světlem Svojí moudrosti.

Komentář:

Džnanadypena Bhasvatha – zářící lampa vědění. Pán přebývá a Antahkarana oddaného, který neustále myslí na Něho, a ničí Avarana neboli závoj nevědomosti v důsledku nedostatku schopnosti rozlišovati vzniklý, zářící lampou vědění, napájenou olejem čisté zbožnosti (Bhakta-Prasada), rozněcovanou vánkem hlubokého rozjímání o Něm. Pán oddanému popřává světla z lampy, v níž knotem jest správná intuice, napájenou neustálým dodržováním celibátu, zbožnou úctou a poslušností Pána a dalšími božskými ctnostmi, udržovanými v komůrkách srdce v odloučenosti od svěťáctví, umístěnou na závětrné straně myslí, odloučenou od předmětů, které jsou vnímatelný smysly a nedotčenou sympatiemi ani antipatiemi, a zářící světlem vědění o Já, opatřovaným neustálým prováděním rozjímání.

Lampy není zapotřebí jako prostředku, který by odnímal temnotu. Zrození světla samého jest zcela postačující k tomu, aby odňalo temnotu. Jakmile temnota jest rozptýlena světlem, hrneček, židle a ostatní předměty se stanou viditelnými. Právě tak záblesk vědění o Já jest docela postačující k tomu, aby rozptýlil Adžnanu neboli nevědomost. Žádná jiná Karma nebo cvičení není nutné. Je-li rozptýlena nevědomost věděním o Já, Bůh samotný se ve zbožném člověku rozzáří Svojí prapůvodní slávou.

12. Jsi Bytost Neskonalá, Zářící, Svrchovaný Očišťovatel, Věčná Nejvyšší Bytost, Bůh nezrozený, Všudypřítomný.

Komentář:

„Param-Brahman“: Nejvyšší Já. Slovo Param znamená čistý, Nirupádhik (bez omezujícího přívlastku), Satcitananda (nepopsatelná nezměrnost Absolutna), vlastnosti to Boha. Apará Brahman (nižší Brahman, osobní Bůh) je Saguna Brahman (Absolutno, které jest nadáno

vlastnostmi jako všudypřítomnost, vševědoucnost a všemohoucnost, soucítění a podobně nebo Išwar (nebo Saupadhika Brahman, to, co si zbožná lidská bytost vybrala jako předmět rozjímání).

„Param Dhama“: Znamená Param Tedžah nebo Svrchované Světlo. Od Brahmana dolů až po stvol trávy Para-Brahman je podporou nebo substratum (Adjisthana – v pozadí spočívající podstata Pravdy). Proto jest znám jako Param Dhama nebo Svrchované útočiště. „Adidéva“: Prvotní Bůh nebo Původní Bůh, který existoval přede všemi ostatními bohy. Tento Adidéva jest Para-Brahman samotný. On září Sám ze Sebe.

„Pavitram Paraman“: Svrchovaný Očišťovatel. Svaté řeky a posvěcená místa, kam lidé konají pouti, mohou odejmouti pouze hříchy. Avšak Para-Brahman může zničit všechny hříchy a Agyana neboli nevědomost, základní příčinu všech hříchů. Proto Para-Brahman neboli Nejvyšší Já je Svrchovaný Očišťovatelem.

16. Zjev mi tedy bez zamlčování vše o Svoji Božské Slávě, v níž existuješ, pronikaje všechněmi těmito světy (nikdo jiný tak nemůže učiniti).

20. Komentář: Ó Gudakeše. Jsem duší (Pratyagatma – vnitřní Já), která jest přítomna v srdcích všech bytostí a jsem rovněž pramenem nebo původcem, středem nebo pobyttem a koncem všech stvořených bytostí. Jsem zrodem, životem a umřením všech bytostí. Rozjíměj o Mně jako o Nejvnitřnějším Já.

Gudakeša – znamená buď „vítěz nad spánkem“ nebo velkohlavý (Gamakeša). Ten, kdo jest schopen, aby rozjímal o Já s Abheda Bhav (nejvyšší způsob uctívání, kdy uctívající se ztotožňuje s předmětem svého uctívání, oddanost bez pocitu dvojnosti), takový člověk jest Adhikari neboli osoba vhodná pro jógickou praxi první třídy. Ten, kdo není s to, aby rozjímal o Já, měl by mysliti na Boha v těch vztazích, jak bude o nich řeč dále. Tento dále popsany druh rozjímání jest pro Adhikaris (ten, kdo je vhodný pro střední třídu jógické praxe).

32. Jsem počátek, střed a konec všech tvorů; mezi vědami Já jsem vědou o Já a Já jsem logikou mezi odpůrci.

Komentář:

Já jsem metafyzikou mezi vědami. Já jsem vědou o Já mezi všemi vědami. Já jsem argumentem mezi debatéry. Já jsem diskuzí diskutujících. Já jsem řečí řečníků.

Ve verši 20 Bůh praví: „Já jsem počátek, střed a také ukončení všech bytostí.“ Nyní Bůh praví: „Jsem počátek, střed a ukončení všeho pohyblivého se a nepohyblivého stvoření.“ Zde se mluví o celém stvoření.

Jelikož znalost o Já vede k dosažení konečného blaženství života neboli ke spáse, jest tato znalost hlavní mezi naukami.

„Pravadatam“: Slovem „odpůrci“ máme zde rozuměti užití různých argumentů v logice jako Vada, Džalpa a Vitanda. Džalpa (učená hádka, metoda logické argumentace) jest způsob argumentování, kterou se dostáváme k pravdě o určité otázce. Žáci, kteří jsou oproštěni od Raga-Dwesa (od sympatie a antipatie) a od žárlivosti, si dávají mezi sebou otázky a odpovědi a začínají diskuzi o filozofických tématech za tím účelem, aby zjistili a porozuměli povaze Pravdy. Neargumentují proto, aby jeden zvítězil nad druhým. To je Vada. Džalpa jest disputace, ve které disputující obhajuje svoje vlastní stanovisko a odmítá stanovisko svého oponenta. Vitanda jest jalové kritizování argumentů oponentových. Není zde učiněn pokus, aby byla zjištěna druhá strana medaile. V Džalpa a ve Vitanda jeden se snaží, aby porazil druhého. Jest zde snaha o zvítězení.

34. Jsem všestravující Smrtí, a prosperitou pro ty, kteří mají míti prosperitu. Mezi ženskými vlastnostmi Já jsem sláva, úspěšnost, mluva, pamětlivost, inteligence, věrnost a schopnost odpouštět.

Komentář:

Já jsem také Vše-napadající Smrtí, která ničí vše. Smrt jest dvojího druhu, a to taková, která ničí bohatství, a taková, která ničí život (Pranaharah). Z nich ta, která ničí život je vše zničující (Savaharah). Já jsem tato vše-zničující Smrt.

Já jsem Svrchovaný Bůh, který jest Ničitelem všeho, jelikož Já ničím vše v podobě Pralaya (zničení vesmíru). Jsem původce všech těch, kteří se mají naroditi v budoucnu, Já jsem prosperitou a prostředníkem, aby jí dosáhli ti, kteří jsou připraveni, aby jí dosáhli. Krása jest bohatstvím. Věhlas jest bohatstvím. Jsem dobrou pověstí, nejlepší to ženskou vlastností. Jsem řečnictvím, které ozdobuje trůn spravedlnosti. Jsem paměti, která si vzpomíná na předměty z minula a na radosti z minula.

Schopnost myslí, aby si zapamatovala učení Saster, jest Medha (porozumění, inteligence). Pevnost nebo Dhrithi (duchovní trpělivost) jest síla, která udržuje tělo a smysly stálými i během utrpení různého druhu. Síla, která dává člověku nepřipoutanost, i když se ponoří v činnost jest Dhrithi. Dhrithi znamená odvahu. Kšama znamená též vytrvalost. Dobrá pověst, prosperita, pamětlivost, inteligence a věrnost jsou dcerami Dakša. Byly dány do manželství Dharma (znalost o Já) a proto se jmenují Dharmapatnis.

37. Mezi Vrišnis Já jsem Vasudéva (otec Krišnúv); mezi Pandavas Já jsem Dhanandžaya. Mezi Munis Já jsem Vyasa. Mezi básníky Já jsem básníkem Ušana.

Komentář:

„Vrišnis“: Yadavas neboli potomstvo Yadu. Já jsem předním mezi Yadavas.

„Munis“: Ti, kteří cvičí Mamana, uvažování nebo rozjímání.

„Ušana“: Sukracarya – učitel Daityas (titánů).

XI.

1. Toto hluboké a tajné vědění, týkající se povahy mého ztotožnění s Tebou (mého Já), které jsi mi ze soucitu odhalil, rozptyluje moji temnou nevědomost.

Komentář:

Když byl výslech slova o slávě Boží, Ardžuna má intenzivní touhu, aby uviděl úžasnou vizi Kosmického Tvaru (Viswarupa) svými vlastníma očima. Jeho zmatek a oblouzení nyní zmizely.

„Adhyátma“: To, co se zabývá rozlišováním mezi povahou mého ztotožnění s Bohem a mezi povahou mého neztotožňování s Bohem (povahou mého Já a mého ne-Já) – metafyzika.

Byl jsem zmaten nad hříchem, že zabívám svoje příbuzné a svoje učitele. Měl jsem za to „že já jsem tím jednajícím, který je zabívá. Že oni mají býti zabiti mnou.

Tato Moha neboli oblouzení nyní zmizelo, když jsem uslyšel Tvoje hluboké a cenné naučení. Ty jsi odňal toto oblouzení ode mne.

Viswarupa Daršan neboli vidění Kosmického Tvaru není posledním cílem. Kdyby tomu tak bylo, Gíta by byla ukončena touto kapitolou. Vidění univerzálního tvaru jest taktéž velikou zkušeností. Jest to zároveň vidění hrozné. To je ten důvod, proč Ardžuna pravil pánu, koktaje strachy: „Jakou ošklivou podobu máš, Pane? Já jsem uviděl to, co přede mnou nikdo neviděl. Moje srdce je šťastné, avšak chřadne strachy; ukaž mi, Bože, Svoji druhou tvář opět. Bože

Bohů, Domove celého vesmíru, Celenko, opět bych Tě chtěl uvidět tak, jak jsem Tě viděl dříve; vezmi na sebe opět Svoji tvář tvaru nespočetných.“

Ardžuna uslyšel zjištění Páně, že „Proniknuv tento celý vesmír zlomkem Sebe, Já trvám.“ To jej podnítilo k tomu, že měl vizi Božího Kosmického Tvaru. Ardžuna praví: „Ó Pane Slitovníku. Ty jsi mne poučil o duchovní moudrosti, která stěží může být nalezena ve Védách. Ty jsi mne zachránil Moje oblouzení pominulo. Ty jsi mi odhalil přirozenost Para-Brahmanu (Nejvyššího Já), tajemství Prakriti (božské síly tvůrčí) a Tvoji Božskou Slávu. Mojí nejvyšší touhou v této chvíli jest, abych uzřel vlastníma očima Tvoji celou Kosmickou Tvářnost.“

4. Budu-li s to, abych snesl tento pohled, projev Sama Sebe kouzelnou mocí Svoji podstaty. Ukaž se mi ve Svých nevyčerpatelných podobách, ó Bože jogínů, ukaž mi svoje nezničitelné Já (Moje ztotožnění se s Tebou).

Komentář:

Ardžuna jest velice žádostiv toho, aby spatřil Kosmickou Tvář Boží. Prosí Boha, aby mu dopřál tuto vizi. Svrchované Vidění může být dopřáno jedině Božskou Milostí.

„Yogesvara“: Znamená též Bůh Jógy. Jogín jest ten, kdo jest vybaven osmi Siddhis (psychickými silami). Jóga jest identita mezi Dživa (individuální duše) a mezi Brahmanem. Ten, kdo jest s to, aby propůjčil tuto identitu žákům, kteří jsou toho hodní, jest Yogesvara.

Ten, kdo jest s to, aby stvořil, uchoval, zničil, zastřel závojem, požehnal, jest Bůh. (Pět druhů činnosti Pancakritya jsou: Srišti (stvoření) Sthithi (udržování), Samhara (zničení), Tirodhana (zahalení) a Anugraha (milost).

8. Komentář: Mne-v Mém Kosmickém Tvaru nebo Viswarupa (mající všechny tvary). Žádné smrtelné oko nemůže spatřiti tuto Svrchovanou formu. Tímto okem viz Moji podivuhodnou sílu Jógy.
„Toto“: Prakrita Cakšu: Smtelné oko. Prakrita od Prakriti (ženský). Vzájemný odkaz. (kapitola VII – 25, IX – 5, X – 7)
10. Komentář: Zde se objevilo tisícero obličejů. Ardžuna se díval na tyto kosmické tvary a viděl je ve vši jejich nádheře. Viděl Boha ve všem a všude. Toto celé projevení se Boha se jevilo jako Jeho gigantické tělo.
15. Komentář: Ardžuna popisuje, jak sám zažil zkušenost o Kosmickém Tvaru (Svanubhava v tomto verši a ve stáncích 16 až 31).
„Bhuta, Viseša Sangham“: Duchové různých tříd. Jak oživení, tak i neoživení. Tyto četné jsoucnosti jsou obsaženy v Tvojem Kosmickém Tvaru, jako vlasy na lidském těle. Brahma, se čtverou tvářmi, Bůh všeho stvořeného, sedí ve středu Zemského Lotosu. Rišis – jako třeba Vasišta; hadi – jako třeba Vasuki.
24. Dotýkáš se oblohy a planeš tisícerymi barvami, s ústy široce rozevřenými a s očima metajícím blesky do vesmíru. Moje srdce je plno hrůzy, moje síly mne opouštějí a nemám klidu, ó Višnu, nejstarší a nejvyšší z dvanácti Adityas (bohů).
28. Komentář: Ardžuna nyní spatřuje všechny tyto válečníky, které nehodlá zabít, jak spěchají v náruč smrti. Jeho oblouzení zmizelo. Nyní myslí takto: „Této bitvě se nelze vyhnouti. Ona má schválení od Svrchovaného Pána. Proč bych se měl soužití tím, co jest nevyhnutelné? Bůh již tyto válečníky zničil. Jsem pouhým nástrojem v Jeho rukou. Nijaký hřích se mne nemůže dotknouti, ani když je zabiji. Také toto jest pádný důvod.“
Proč a jak se ženou? Na to odpovídá Ardžuna v dalším verši.
32. Jsem neodolatelný, svět shlazující Čas, ztajený v srdci všeho tvorstva. Vyhneš-li se svojí povinnosti Ardžuno, čeká bitevní voje, které jsou sešikovány před tebou, smrt.

Komentář:

Bitevní voje, tj. Bhíšma, Dróna, Karma a jiní.

„I vyhneš-li se svojí povinností“: I když bys ty, Ardžuno, nechtěl bojovat, jest rozhodnuto, že tito válečníci zemřou, jest tak rozhodnuto Mojí prozřetelností. Já jsem Časem, který vše ničí. Já jsem jich zabil. Viděl jsi, jak umírají. Tudíž tvoje prostřednictví není zvláště důležité. „Yasmat evam“: Je-li tomu tak, povstaň a staň se slavným.

35. Ardžuna, vyslechnuv slova Krišnova, slova Nositele členky, sepal ruce a ukláněl se opět a opět, třesa se po celém těle posvátnou bází, oslovil znovu Krišnu, přiškrceným hlasem, skláněje se, přemožen bází.

Komentář:

Je-li někdo ve stavu stupňovaného strachu nebo vypjaté radosti, vstoupnou mu do očí slzy následkem utrpení nebo veselostí ducha. Pak jest jeho hrdlo staženo a on koktá nebo mluví nezřetelně nebo přiškrceným hlasem. Ardžuna byl nanejvýše postrašen, když spatřil Kosmickou Podobu (Viswarupa) a proto mluví koktavě.

V Sandžayově hovoru jest ukryt veliký taj. Sandžaya měl za to, že Dhritaraštra bude uspokojen, když se dozví, že jeho syn bude zabit pro jeho vlastní jistotu, jestliže Drónah, Bhíšmah a Karmah budou zabiti Ardžunou. Měl za to, že mír a štěstí bude tak pro oba. Avšak Dhritaraštra byl umíněný; nedbal síly osudu.

37. Jak by se nekořili Tobě, Ty Veliký Duchu, Tobě, jenž jsi větší než sám Tvůrce. Ó Vládče bohů, ó Nekonečná Bytosti, ó Domove Všemohára, ó Neměnný a Nekonečný Bože. Jsi Bytí i Nebytí, jsi za tím i oním.

Komentář:

Bůh jest Mahatma (Veliká Duše). On jest větší než cokoliv jiného. On jest Nezhynutelný. Jest pravým subjektem pro zbožňování, pro lásku a pro potěchu.

To, co existuje ve třech periodách času (minulost, přítomnost a budoucnost), jest Sat. Brahman jest Sat. To, co neexistuje ve třech periodách času, jest Asat. Tento svět jest Asat. (ježto nebude existovat vždy). Toto lidské tělo jest Asat.

Slova „Sat“ a „Asat“ znamenají zde „Vyakta“ (projevené) a Avyakta (neprojevené), kteréžto vlastnosti tvoří Upadhis (přívlastky – Akšary) Nezhynutelného. Ve skutečnosti Nezhynutelný překračuje nebo převyšuje jak Sat, tak i Asat. Slovo „Akšara“ jest používáno v Gítě někdy jako Avyaktam, nebo Prakriti (božská síla tvůrčí), jindy jako Para-Brahman (Nejvyšší Já).

„Ananta“ (nekonečnost): Ten, kdo jest osvobozen od tří druhů Pariceda (omezení), to jest Deša (omezení prostorem; Kála – osvobozen od času a smrti) a Vastu (osvobozen od předmětů).

Ardžuna takto znovu chvalořečí Bohu.

55. Komentář: Toto jest esencí celého učení Gíty. Ten, kdo se tímto učením řídí, dosáhne Svrchovaného Blaženství a Nesmrtelnosti. Tento verš obsahuje shrnutí veškeré filozofie Gíty.

Ten, kdo koná činy nebo vykonává povinnosti pro věc Boží, posvěcuje všechna díla svoje Jemu, kdo slouží Pánu svým srdcem a svojí duší, ten, kdo se dívá na Boha jako na svůj svrchovaný cíl, ten, kdo žije jedině pro Něho, ten, kdo vidí Pána ve všem, kdo vidí celý svět jako Swarup Bhagavánův (podstatu Páně) a proto nechová nenávisť nebo nepřátelství k žádnému tvorů i tehdy, jestliže velké bezpráví mu bylo způsobeno jinými lidmi, kdo nemá žádostivosti po blahobytu, po dětech, po ženě, po přátelích a po příbuzných, a kdo

nehledá ničeho jiného než Boha, uskutečňuje (realizuje) Jej a vchází do Jeho bytí nebo se sjednocuje s NÍM.

XII.

1. Komentář: Dvanáctá kapitola dokazuje, že Bhakti jóga neboli jóga lásky a oddanosti jest mnohem snadnější než Džnana jóga neboli jóga vědění. V Bhakti józe zbožný člověk zjednává blízký a vřelý vztah k Pánu. Pěstuje pomaličku některý z pěti Bhavas (mentální postoj, pravé duševní naladění se vztahem k Bohu) a to podle svého temperamentu, podle svého vkusu a podle svých schopností. Těchto pět Bhavas jsou: Santa Bhava, Dasya Bhava (Mistr a služebník), Sakhya Bhava (postoj věřícího k Bohu jako k příteli), Vatsalya Bhava (postoj věřícího k Bohu jako k Otci, vzhlížejícího k Němu jako dítě), Madhurya Bhava (postoj věřícího k Bohu vyjádřený citem milence, kdy uctívající se dívá na Boha jako na svého miláčka). Tato poslední Bhava jest vyvrcholením cesty Bhakti (cesty oddanosti). Jest ponořením se do Pána nebo rozplynutím se v Pánu.

Uctívající se modlí k Bohu. Neustále jej má na mysli. (Smarana – připomínání si Pána – Boha). Prozpěvuje jeho jméno (Kirtan). Mluví o Jeho slávě. Opakuje Jeho jméno. Zpívá Jeho Mantru (posvátná slabika, jako třeba ÓM, AUM – slovo nebo věta, jejímž opakováním dosahuje se dokonalosti neboli realizace). Modlí se a klaní se Pánu. On slyší Jeho Lilas (kosmos jako božská hra). Štědře, bezpodmínečně se vzdává sám sebe, dostává Milost Páně, stýká se s Ním a jest jím absorbován.

„Avyaktam“: Neprojevený, to znamená neporozumitelný, nepostřehnutelný smysly (Akaranagocharam), beze všech Upadhis neboli beze všech omezujících přívlastků. Neprojevený Brahman (Bůh) jest mimo jakákoliv omezení. To, co jest vnímatelné smysly (Karanagocharam), jest nazýváno Vyaktam neboli Projevené.

Srdce zbožných jsou zcela upřena na Tebe. Tito oddaní uctívají Tě svým srdcem a svojí duší.

Existují jiní lidé, kteří uctívají neprojeveného Brahmana, který jest mimo čas, prostor a mimo příčinnost, který nemá vlastnosti, jež nelze definovat, jehož nelze dosíci ani myslí, ani mluvou. Tito jiní lidé jsou prozíravě moudří.

Z těchto dvou, z oddaných a z moudrých – kteří jsou lepší znalci Jógy? (srovnej XI – 55)

4. Komentář: Ti, kteří jsou osvobozeni od Raga-Dwesa (sympatie a antipatie), mohou mít vyrovnanou mysl (Sama-Buddhi). Ti, kteří zničili Avidya (nevědomost) onu nevědomost, která jest příčinou veselosti (Harša) a zármutku (Soka), kteréžto zničení jest přivoděno znalostí Já, ti, kteří se osvobodili ode všech smyslných žádostí tím, že neustále vyhledávají nedostatky nebo zlo ve smyslových radostech, ti mohou dosíci jednobodovosti mysli nebo Samabuddhi. Ti, kteří nejsou ani rozradostněni, když je potkají příjemné události, ani zkroušení, když se jim stanou nepříjemné věci (Ištaništa-Vastu) mohou mít jednobodovost mysli.

Příčinou Himsa (ubližování druhých) jest Raga-Dwesa; jestliže tyto dva proudy, to jest sympatie a antipatie jsou zničeny pomocí Átma-Vicara neboli meditací na Já, jogín jest dychtiv, aby sloužil druhým. Má potěšení v tom, slouží-li lidem. Pouští se do toho, aby byl užitečným druhým. Pracuje neustále o povznesení světa (Loka Sangraha). On poskytuje Abhayadána (dar nebojácnosti) všem tvorům. Žádný tvor se jej nemusí obávat. On se stává Paramahamsa Sannyasi (čtvrtá nejvyšší třída mnicha), který poskytuje útočiště všem. Dosahuje Realizace Sebe Sama (Átma Sakšatkara). On se stává, Tattvavid neboli znajícím Boha. Ten, kdo Boha pozná, stává se Jím.

Pomocí kontroly smyslů jogín uzavírá devět dveří a odtahuje smysly od předmětů smysly vnímatelných a zaostruje mysl na Nejvnitřnější Já. Ti, kteří rozjímají o Akšara neboli o Nezhynutelném, o Nirguna-Brahman (o Absolutnu), omezující a podřizující smysly,

dívají se na všechno bez sympatie a bez antipatie, těšíce se z blaha všech bytostí, také ti přicházejí ke Mně. Rozumí se samo sebou, že ti Mne dosahují, poněvadž považují moudrého vskutku za Sama Sebe. (kapitola VII – 18)

Dále se rozumí samo sebou, že tito lidé jsou nejlepšími jogíny, jelikož jsou zajedno s Bohem Samotným (viz. XI – 55, V – 23)

5. Komentář: Uctívající Saguna-Brahman (představa Absolutna, které jest nadáno vlastnostmi jako je všudypřítomnost, vševědoucnost, všemohoucnost, soucitnost) a Nirguna-Brahman (Bůh bez vlastností), dosahují téhož cíle. Avšak stezka těch, kteří uctívají Nirguna-Brahman, jest velice obtížná a svízelná, jelikož žák musí se vzdání připoutanosti k tělu od samého počátku svého duchovního výcviku.

Identifikovati sama sebe s tělem jest Dehabhimana (sobecká připoutanost k tělu). Akšara neboli Nezhytnutelný jest velice nesnadno dosažitelný pro ty, kdo jsou připoutáni ke svému tělu. Dále jest nadměrně nesnadno, abychom upřeli mysl na beztvárného Boha, který jest bez vlastností. Rozjímání o Akšara nebo Nirguna-Brahman vyžaduje velice ostrý, jednobodový a jemný intelekt.

Ten, kdo rozjímá o Neprojeveném, by měl míti čtyři prostředky spasení, to jest Viveka (rozlišování), Vairagya (nevášnivost), Sad Sampata (šestero ctností jako Sama – klidnost mysli, způsobená odtahováním mysli od předmětů vnímatelných), Dama (ovládání zevních smyslů) a tak dále, jakož i Mumukšatva (žhavá touha po osvobození ze Samsára). Potom se musí přiblížiti ke Guruovi (k učiteli), který jest Brahmasroti (znatel Véd a Upanišád) a Brahma-Ništa (kdo dosáhl přímého poznání Boha). Bude museti vyslechnouti výklad Srutis (svatých knih) od učitele, pak o něm rozvažovati a rozjímati.

Ten, kdo skuteční Nirguna-Brahman, dosahuje věčného Blaženství neboli realizace sama sebe nebo Kaivalya Mókša (moudrý, jenž dosahuje sjednocení s Bohem ještě za života na zemi), kterémužto stavu předchází zničení Avidya (nevědomostí) s jejími následky. Ten, kdo skuteční Saguna-Brahman, dostává se do Brahma Loka (svět čtyřhlavého Stvořitele) a těší se z Aiswarya (z nevyčerpatelného nadbytku Páně). Jest pak zasvěcen v mystérie Kaivalya (nadsmyslový stav naprosté svobody a nezávislosti) od Hiranyagarbha (Nejvyšší Bytost, jejímž prostřednictvím vyzařuje Svrchované Bytí fyzický vesmír) a aniž se jakkoli namáhá, bez cvičení, Sravana (naslouchání Písmům) a bez Manana (neustálé rozjímání o věčných pravdách), jakož i bez Nididhyasan (hluboká meditace) dosahuje milosti Páně Kaivalya Mókša. Pomocí znalosti Já (Tattva Džyana – plná znalost Átma) jest zničena Avidya (nevědomost) i se svými následky pomocí Saguna-Upasaka (bohoslužba).

8. Komentář: Věnuj mi své srdce, to znamená, upři svoje myšlenky a činy na Mne, Pána Kosmického Tvaru. Vzdej se zcela předmětů smysly vnímatelných. Soustřeď ve Mně rovněž svůj intelekt, tu schopnost, která činí rozhodnutí a která analyzuje. Jakého výsledku se dopracuješ? Budeš zajisté žiti ve Mně tak, jako žiji v Sobě Já Sám, Ardžuno, o tom není jakokoliv pochyby.

Dhyana jóga neboli Jóga rozjímání jest popsáno v tomto verši.

(viz. VIII – 7, XI – 34, X – 9, XVIII – 65)

9. Komentář: „Abhyasa Yoga“: Jóga duchovní praxe.

Abhyasa jest neustálá praxe za tím účelem, aby byla ustálena mysl a aby byla soustředěna na jeden bod; práce, která jest spojena s neustálým odtahováním mysli od předmětů smysly vnímatelných a upíráním jí stále a stále na jeden zvláštní předmět, na Átma. Neustálé úsilí, abychom oddělili sebe od iluzorních pěti pochev a identifikovali se s Átma, to jest též Abhyasa. Nejste-li s to, abyste upjali svoji mysl a svůj intelekt plně na Boha v každém okamžiku, potom tak činite čas od času alespoň. Je-li vaše mysl příliš zmitána, snažte se, abyste jí upřeli na Boha neustálým cvičením Nama-Smarana (připomínáním si Boha, opakováním Jeho jmen). Zbožňujte obrazy Boží (Saligram).

Ardžuna zvítězil nad mnoha lidmi a nashromáždil nesmírné bohatství pro Radžasuya Yadžna (oběť, která znázorňuje, jak si panovník podrobil všechny ostatní krále), prováděnou Yudhistirou. Pro takového člověka, který se vyznačuje velikými silami a velkou skvělostí, není nesnadno, aby zvítězil nad tímto nepřítelem, to jest nad myslí, a aby dostal duchovní bohatství Átma Džnany neboli znalosti Já. To měl Bůh Krišna na mysli, když se obrátil na Ardžunu a pojmenoval jej Dhanandžaya.

10. Komentář: I tehdy, konáš-li pouhé skutky pro Mne, aniž se procvičuješ v józe, dosáhneš dokonalosti (Mókša). Bude na tobě, abys dosáhl v první řadě čistoty mysli, pak Jógy (koncentrace a rozjímání), potom znalost neboli vědění a potom dokonalosti (Mókša neboli Osvobození).

Sloužení lidství s Narayana Bhava (Boží aspekt, který vše udržuje, vše proniká), tento postoj znamená také pracovat v intencích Božích.

Jestliže nejste s to, abyste prováděli Dhyana jóga, o které jest řeč ve verši 8 nebo Abhyasa jóga, o které se pojednává ve verši 9, naslouchejte hrám o Bohu, příběhům, přednášeným uctívatelem Višnu, provádějte Kritán (zpívání jména Boží) a chvalte Boha, zpívající. Provádějte devět druhů Bhagavatha Dharma (višnuistický zákon uctívání a lásky k Bohu) nebo devět způsobů Bhakti (oddanost, láska k Bohu), to jest:

1. Naslouchejte hrám o Bohu (Hari-Katha-Sravan)
2. Zpívejte Jeho jméno (Kirtan)
3. Neustále si připomínejte Boha (Smaran) a neustále opakujte Jeho jména nebo mantry.
4. Služte u Jeho nohou (Padasevan)
5. Obětujte květiny (Arcan)
6. Vrhujte se k zemi k slávě Boha (Vandan)
7. Stávejte se Jeho služebníky (Dasyam – postoj služebníka v poměru k Bohu)
8. Přátelství s Bohem (Sakhyan)
9. Átma Nivedan (úplné vzdání se a podrobení se Pánu). (viz. III – 19, XI – 55)

11. (výborný Janíček) Nedokážeš-li ani tohoto, tehdy vlož svoji důvěru do oddanosti ke Mně a nespolehej na věci pozemské, nýbrž maje vládu nad sebou, obětuj Mně ovoce všech svých činů.

Komentář:

Tato cesta jest ta nejsnadnější. Nejsi-li s to, abys konal činy pro Mně, nemůžeš-li býti ani dychtiv toho, abys konal činy pro Mne, nejsi-li s to, abys konal Bhagavata Dharmas, přeješ-li si, abys konal ty činy, které jsou diktovány osobním přáním, pak takové činy konej (pro sebe z titulu smyslu pro povinnost) vzdávaje se ovoce za tyto činy pro Mne a nelpi na ovoci svých činů, kontroluje sebe sama. Ve verši 8 jest předepsána Dhyana jóga pro žáky pokročilé, ve verši 9 Abhyasa jóga. Když pro někoho jsou tyto dvě jogy příliš nesnadné, pak bylo učeno, že mají býti činy prováděny výlučně pro Pána; ti, kteří ani toto nedovedou konati, po těch se požaduje, aby se vzdali ovoce svých činů.

„Madyogam“: Jóga Boží: Odevzdání všech činů a jejich ovoce Bohu.

„Yatatmavan“: Člověk, který rozlišuje, který uvedl pod kontrolu všechny smysly, kdo odtáhl smysly od zvuku, hmatu, zraku, chuti, čichu.

Pán pochvaluje zřikání se ovoce všech činů za tím účelem, aby dodal odvahy žákům, aby cvičili Jógu zřikání se výsledků svých činů.

12. Teoretické nebo nepřímé vědění o Bohu (knižní vědění – Parokša Brahma Džnana – nepřímé poznání Boha, získané studiem Písem) jest lepší než praxe (Citta Vritti Nirodha nebo odtahování mysli nebo uctívání idolů nebo umrtvovací praxe, aby byly podrobeny smysly a mysl), než taková praxe, která jest provázena nevědomostí. Rozjímání jest lepší než teoretická vědění. Zřikání se plodů práce jest lepší než rozjímání. Zřikání se ovoce činů jako prostředek k dosažení Svrchovaného Míru nebo Mókša (osvobození ze Samsára)

jest zde chváleno prohlašování o nadřazenosti jedné disciplíny nad druhou k tomu, aby byl povzbuzen Ardžuna (a další žáci), aby provozovali Niškama Karma jógu (Jóga činnosti se zříkáním se plodů činnosti), aby bylo vzbuzeno intenzivní přání v nich, aby nastoupili stezku nesobecké činnosti.

Přání jest nepřítelem míru. Přání způsobuje neklidnost mysli. Přání jest zdrojem pro všechny lidské bědy, zármutky a trampoty. Zastavte hru přání rozlišováním, nevášnivostí a Átma Vicara (dotazování se po pravém Já); pak se budete těšiti ze Svrchovaného Míru. Zříkání se plodů činů jest předepsáno pro nevědomé lidi, kteří mají nečistoty v mysli, kteří konají činy a kteří nejsou s to, aby kráčeli stezkou, o které pojednávají verše 8, 9, 10.

14. Komentář: Takový člověk ví, že vše, co se mu přihází jest pouze ovocem jeho vlastních počínů v minulosti a proto jest vždy uspokojen. Nevyvinuje snahu, aby získal předměty, jichž cena jest dočasná a přechodná. Zaostruje svoji mysl a svůj intelekt na Svrchované Bytí neboli na Absolutno, dosahuje Věčného uspokojení (Nityatripti) a stojí jako žulová skála uprostřed střídavých výkyvů Času.

Uspokojení dlí vždy v srdci toho, kdo jest mi oddán. Tak jako oceán, který jest vždy naplněn, tak i srdce Mně oddaného jest vždy plné, ježto on není ničeho chtivý. On jest vždy dobrý a veselý. Má pocit dostatečnosti bez ohledu na to, zda má nebo nemá prostředky pro holé uspokojení potřeb svého těla. Jest spokojen s málem, ať toto málo jest dobré nebo nedobré. Nikdy nevrčí, nestěžuje si ani nežehrá, když se mu nedostane potravy nebo oblečení, jež jsou potřebny pro udržení jeho těla. Jeho mysl jest vždy naplněna Mnou neustálým a vytrvalým rozjímáním.

„Jogín“: Ten, kdo má Samahita Citta neboli vyrovnanou mysl, a to neustále. On kontroloval všechny svoje smysly a svoje touhy. On s pevnou rozhodností upřel svoji mysl a svůj intelekt na Mne v duchu dokonalého vzdání se sebe sama. On jest vybaven pevným přesvědčením, co se týče důležité přirozenosti. Átma neboli Já. Ten, kdo nabyl vědění tím, že realizoval sebe sama „Já jsem Asanga (nepřipoutanost), Akarta (nečinitel, pouhý nástroj Boží), Sat-Cit-Ananda (oceán inteligence, bytí a blaženosti), Svayam Prakaša (zářící sám ze sebe)“, to jest moudrý člověk pevné rozhodnosti. Odevzdal Mi bez výhrad svoji mysl, která projevuje vůli i pochybnosti a intelekt, který činí rozhodnutí. Jest mi tak drahý jako život samotný. Takovéto přirovnání nevystihuje skutečnost ani z daleka. Totéž rčení, které vyslovil Bůh Krišna v rozmluvě s Ardžunou v kapitole VII – 17, Svrchovaně drahým jsem moudrým lidem a moudří lidé jsou drazí i Mně, jest zde probíráno podrobně.

16. Komentář: Takový člověk jest osvobozen od závislosti. Jest lhostejný k tělu, ke smyslům, k předmětům, které smysly vnímáme, a do vzájemných vztahů těchto kategorií. Jest očištěn vně i vnitř. Vnější čistota (Bahya Sauca) jest dosahována prstí a vodou. Vnitřní čistotnost (Antah-Sauca) jest získávána vykořeněním Raga-Dwesa (sympatie – antipatie), vilnosti, hněvu, žárlivosti a podobných závadných vlastností, jakož i ctnostným životem Maitra (přátelství), Karuna (milosrdenství), Mudita (blahosklonnost).

„Dakša“: Neváhající, bezodkladný, zručný, obratný ve všem počínání, zkušený. Jest schopen, aby se rozhodoval správně a bezprostředně ve věcech, které vyžadují bystré pozornosti a rychlého činu.

„Udasina“: Ten, kdo nestrání přáteli, ten, kdo jest zcela lhostejný ke všemu, co přijde.

„Gathavyatha“: Ten, kdo jest prost strachu. Není přiveden z míry ani tehdy, je-li bit zlým člověkem. Nepocit'uje strážně ani zármutku, ať se stane cokoliv.

„Sarvarambhaparityagi“: Ten, kdo se ze zvyku zříká všeho počínání, které jest zaměřeno na zajištění žádaných věcí, ať již z tohoto světa nebo ze světa příštího. Zřekl se všeho egoistického, osobního a mentálního podnětu k činnosti mentální a fyzické. Ponořil svojí vůli do vůle Kosmické. Dovoluje božské vůli, aby jím pracovala. Není ani vybíravý, ani

nemá osobních přání a proto jest neváhající, zručný a zkušený ve všem počínání. Božská vůle pracuje jím dynamickým způsobem.

Takový oddaný člověk jest Moje vlastní Já a proto jest Mi velice drahý.

19. Komentář: Ten, kdo není hrdý na chválu, ani citlivý na pohanění, ten udržuje vyrovnanou mysl. On uvedl pod kontrolu jazyk a proto jest tich. Jeho mysl jest také jasná a klidná, ježto podrobil kontrole i svoje myšlenky. Jest zcela uspokojen, má-li holé prostředky pro udržení tělesné kondice. V eposu Mahabharata Santi Parva Mókša Dharma 245,12, se praví: Ten, kdo nemá na sobě oděvu, kdo jí všechna jídla, kdo ulehá kdekoliv, toho bohové nazývají Brahmanem nebo osvobozeným mudrcem nebo Dživanmuktou. Takový člověk nesetrvává na jednom místě. Nemá stálého bydliště. Jest bez domova. Považuje svět za svůj domov. Jeho mysl jest povždy upřena na Boha.
(viz. VII – 17, IX – 29, XII – 17)

Na základě podnětu Jana Lípy přepsal ze stejnojmenného samizdatu Marcel Brüx roku 2012.

Bezplatné internetové vydání knihy
Zdeňka Jaroše
ŠIVANANDA BHAGAVADGÍTA (výpisy)
pro Vás ze stejnojmenného samizdatu
připravili
Marcel Brůx
a Jan Lípa
roku 2012.

Tento text je určen pouze pro soukromé studium.
Prosíme, akceptujte to.
Děkujeme!

© Zdeněk Jaroš 2012
© Jan Lípa 2012
© www.arahat.cz 2012

<http://www.arahat.cz>
silamoudrosti@centrum.cz